

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПРАВА ТА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ**

До захисту допустити:
Зав. кафедри
к.ю.н., доцент Черних Є.М.

« ____ » _____ 2020 р.

Кваліфікаційна робота
за освітнім ступенем «Магістр»
на тему: «Правові засади реалізації антикорупційної політики в
Україні»

Студента економіко-правового факультету
Спеціальності 081 Право
освітнього ступеня «Магістр»
Сербіна Анатолія Федоровича
Науковий керівник:
Годованик Євген Валентинович,
кандидат юридичних наук, доцент
кафедри права та публічного
адміністрування
Рецензент:
керуючий партнер адвокатського бюро
«Мироненко і партнери»
Мироненко О. В.

Кваліфікаційна робота захищена
з оцінкою _____
Секретар ЕК _____
« ____ » _____ 2020 р.

Маріуполь – 2020

МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПРАВА ТА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

Освітній ступінь «Магістр»
Спеціальність 081 Право

ЗАТВЕРДЖУЮ
Зав. кафедри
к.ю.н., доцент Черних Є.М.

« ____ » _____ 2020 року

ПЛАН ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Сербін Анатолій Федорович

1. Тема роботи: Правові засади реалізації антикорупційної політики в Україні.

Керівник роботи: Годованик Є.В., к.ю.н., доцент.

затверджені наказом вищого навчального закладу від «28» лютого 2020 року № 207.

2. Строк подання студентом роботи: 04 грудня 2020 року.

3. Вихідні дані до роботи (мета, об'єкт, предмет): мета роботи полягає в визначенні засад державної антикорупційної політики. Об'єктом дослідження є суспільні відносини, пов'язані з реалізацією антикорупційної політики в Україні. Предмет дослідження – правові засади реалізації антикорупційної політики в Україні.

4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити): 1. Визначити поняття державної антикорупційної політики. 2. Проаналізувати юридичні механізми протидії корупції. 3. Дослідити шляхи удосконалення антикорупційної системи України у сучасних умовах європейської міждержавної інтеграції.

5. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада Консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	к.ю.н., доцент Годованик Є.В.	17.04.2020	05.06.2020
2	к.ю.н., доцент Годованик Є.В.	17.04.2020	30.06.2020
3	к.ю.н., доцент Годованик Є.В.	17.04.2020	25.09.2020

6. Дата видачі завдання «17» квітня 2020 року.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітки
1.	Підбір теми, керівника та бібліографії наукового дослідження	20 березня 2020 року	
2.	Затвердження плану науковим керівником	17 квітня 2020 року	
3.	Підготовка першої глави роботи і здача керівникові на перевірку	05 червня 2020 року	
4.	Підготовка другої глави роботи і здача керівникові на перевірку	30 червня 2020 року	
5.	Підготовка третьої глави роботи і здача керівникові на перевірку	25 вересня 2020 року	
6.	Підготовка тез і остаточного варіанту роботи науковому керівникові	30 жовтня 2020 року	
7.	Підготовка відповідних документів для впровадження результатів роботи, складання реферату, анотацій і доповіді, отримання рецензії та відгуку керівника	16 листопада 2020 року	
8.	Попередній захист кваліфікаційних робіт	17 листопада 2020 року	
9.	Подання оформленої кваліфікаційної роботи на кафедру	до 04 грудня 2020 року	
10.	Засідання кафедри щодо допущення кваліфікаційних робіт до захисту ЕК	10 грудня 2020 року	

Студент _____

А. Ф. Сербін

Науковий керівник роботи _____

Є.В. Годованик

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ.....	9
1.1. Поняття та зміст державної антикорупційної політики.....	9
1.2. Місце та роль антикорупційної політики у функціонуванні сучасної правової держави.....	19
1.3. Принципи реалізації антикорупційної політики в Україні.....	27
Висновки до розділу 1.....	41
РОЗДІЛ 2. ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ.....	42
2.1. Нормативно-правові засади реалізації антикорупційної політики в Україні.....	42
2.2. Антикорупційна стратегія як основа антикорупційної політики держави.....	50
Висновки до розділу 2.....	65
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ.....	66
3.1. Організаційно-правові форми реалізації державної антикорупційної політики.....	66
3.2. Особливості практичної реалізації антикорупційних заходів в Україні на сучасному етапі.....	77
Висновки до розділу 3.....	94
ВИСНОВКИ.....	96
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	98

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Теоретико-методологічне визначення державної антикорупційної політики становить важливе науково-практичне завдання у контексті пошуку оптимальних форм та методів протидії корупції, оскільки від юридичного змісту та категоріального обсягу вказаного поняття безпосередньо залежать конкретні напрями, способи та механізми антикорупційної діяльності, що регулюються чинними нормативно-правовими актами.

Розуміючи важливість коректного, комплексного та юридично обґрунтованого визначення поняття «антикорупційна політика», перш за все, слід розглянути доктринальні підходи до інтерпретації політики та державної політики загалом як соціального, правового та адміністративно-управлінського явища повсякденної суспільної дійсності, оскільки антикорупційна політика держави вбачається різновидом та напрямом державної політики в цілому, що всебічно охоплює та реалізує усю сукупність функцій, які іманентно притаманні будь-якій державі, виражаючи тим самим її сутність та цінність для соціуму.

Отже, дослідження правових засад антикорупційної політики становить актуальну проблематику сучасного правового розвитку українського суспільства.

Стан наукової розробки теми. Варто зазначити, що окремі питання проблематики удосконалення антикорупційної системи України, формування та реалізації державної антикорупційної політики розглядалися окремими науковцями – фахівцями у галузі теорії держави і права, конституційного права, адміністративного права.

Зокрема, серед інших, слід відзначити праці таких вітчизняних та зарубіжних вчених, як М. О. Баймуратов, Ю. Г. Барабаш, О. В. Батанов, О. В. Зайчук, О. Л. Копиленко, М. І. Корнієнко, М. І. Мельник, М. В. Оніщук,

М. П. Орзіх, В. Ф. Погорілко, А. О. Селіванов, О. В. Скрипнюк, І. Д. Сліденко, М. І. Ставніччук, Ю. М. Тодика, В. Л. Федоренко, О. Ф. Фрицький, В. М. Шаповал, Ю. С. Шемшученко.

При цьому праці українських вчених здебільшого були зосереджені на дослідженні загальних засад реалізації державної антикорупційної політики. Водночас сучасні умови потребують аналізу процесу реформування антикорупційної системи держави у тісному діалектичному зв'язку з імплементацією європейських антикорупційних стандартів, що становить важливе науково-практичне завдання на сучасному етапі.

Мета і задачі дослідження. Мета дослідження зумовлена актуальністю та ступенем розробленості обраної теми і полягає в дослідженні правових засад антикорупційної політики в Україні.

Відповідно до поставленої мети в роботі зосереджується увага на розв'язанні таких **завдань**:

- дослідити категорію «державна антикорупційна політика»;
- визначити місце та роль антикорупційної політики у функціонуванні сучасної правової держави;
- встановити принципи реалізації антикорупційної політики в Україні;
- проаналізувати правовий механізм реалізації державної антикорупційної політики;
- визначити нормативно-правові засади реалізації державної антикорупційної політики;
- проаналізувати антикорупційну стратегію як основу реалізації антикорупційної політики держави;
- встановити організаційно-правові форми реалізації державної антикорупційної політики;
- розкрити практичні особливості реалізації антикорупційних заходів в Україні.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у зв'язку з реалізацією державної антикорупційної політики в Україні.

Предмет дослідження – правові засади реалізації антикорупційної політики в Україні.

Методи дослідження. Методологічна база дослідження поєднує в собі загальнонаукові та спеціальні наукові концепції, теорії і методи. Як методологічна база дослідження використовуються такі методи пізнання: історичний, компаративного аналізу, емпіричного узагальнення, моделювання та абстрагування, діалектичний, системний, комплексний та інші.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що *вперше*: встановлено комплексне поняття державної антикорупційної політики; визначено основні напрями реалізації державної антикорупційної політики у сучасних умовах державно-правового розвитку; *удосконалено*: наукові підходи до визначення сучасної моделі функціонування антикорупційної системи органів публічної влади; *отримали подальший розвиток*: практичні пропозиції щодо подальшої модернізації системи антикорупційних заходів у контексті реалізації антикорупційної стратегії держави.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що здобуті автором результати можуть бути застосовані: *у науково-дослідній діяльності* – для наукового опрацювання питань, пов'язаних з реформуванням антикорупційної системи держави; *у нормопроектній, правотворчій роботі* – як теоретико-методологічна основа розробки проектів змін до чинного антикорупційного законодавства України; *у правозастосовній діяльності* – для оптимізації форм, методів і засобів імплементації європейських антикорупційних стандартів до національного законодавства України; *у навчальному процесі* – при підготовці підручників та посібників, викладанні профільних навчальних дисциплін; *у процесі підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації* – державних службовців, службовців органів місцевого самоврядування, правознавців, при створенні навчально-методичних матеріалів.

Апробація результатів дослідження. Основні положення, результати дослідження, висновки і рекомендації були представлені на IX Міжнародній

науково-практичній конференції «Сучасний розвиток державотворення та правотворення в Україні: проблеми теорії та практики» (Маріупольський державний університет, 19 травня 2020 р.).

Предмет дослідження визначає структуру кваліфікаційної роботи, яка включає вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел (загальний обсяг – 118 сторінок).

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

1.1 Поняття та зміст державної антикорупційної політики

Теоретичне та методологічне визначення державної антикорупційної політики є важливою науково-практичною роботою з пошуку оптимальних форм та методів антикорупційної діяльності, оскільки юридичний зміст та класифікований обсяг цієї концепції безпосередньо впливають на конкретні сфери, методи та механізми протидії корупції.

Розуміючи важливість правильного, всебічного та логічного юридичного визначення поняття "антикорупційна політика", перш за все, ми повинні розглянути доктринальні підходи до трактування політики та державної політики загалом як соціального, правового та адміністративного явища повсякденного життя. суспільство. , Розглядається як антикорупційна політика як орієнтація державної політики в цілому, яка всебічно охоплює та реалізує сукупність внутрішніх функцій кожного уряду, виражаючи тим самим його природу та цінність для суспільства.

Основні підходи у визначенні "політики" можна звести до наступного, що було додатково підкреслено в науковій літературі соціальних наук: а) Політика - мистецтво (наука чи практика) - це правління уряду чи різних політичних інститутів [1, с. 344]; б) політика - це одна з найважливіших сфер суспільного життя (поряд з економічною, соціальною, духовною), яка пов'язана із взаємовідносинами між соціальними суб'єктами у сфері створення, організації, функціонування та зміни влади в суспільстві та уряд [2] в) Політика - це конкретний тип відносин, ідей (концепцій) та дій у контексті певної державної системи. Сфера діяльності, яка виникає в іншому суспільстві в присутності уряду [3, с. 308].

З іншого боку, політику можна розглядати як сукупність трьох взаємопов'язаних аспектів: 1) сфера суспільного життя; 2) Один із видів діяльності індивідів у суспільстві; 3) Особливий тип соціальних відносин (між індивідами, малими групами тощо) [4, с. 267].

У свою чергу, В. Тертичко визначає державну політику як «сукупність дій, дій та інститутів спеціальних установ, надзвичайних, завдяки яким обслуговуються різні інтереси окремого суспільства, з особливою увагою до взаємозалежності соціально-економічних, політичних, культурних та інших соціальних факторів та державна політика» [5, с. 133-135].

У той же час існує дуже цікавий науковий погляд, згідно з яким державна політика як «система цілеспрямованих дій, спрямованих на вирішення деяких соціальних проблем, суспільних інтересів, забезпечення стабільності конституційної, економічної, правової системи країни. .. Це "Це здійснюється через державні органи, які мають владу монополізувати державу над примусом".6, с. 35]

З точки зору В. І. Андріяш, державна політика та її спрямованість завжди супроводжується процесом забезпечення соціальної стабільності та суспільних інтересів [7]. Зі свого боку, І. Гладуляк справедливо вказує на такі важливі умови, як прив'язка суспільних інтересів до системи прав і свобод громадян, які не тільки формально закріплені в Конституції, але й повинні на неї ефективно впливати. правова норма. Дія вищої юридичної сили, яка характеризується ознакою обов'язкової прямої дії [8, с. 11-12], що одночасно відображає версію, створену безпосередньо мистецтвом. 8 Конституція України [9].

Як зазначає В. І. Андріяш «в ідеалі державна політика - оптимальне поєднання об'єктивних тенденцій соціального розвитку та розумових суджень людей щодо власних інтересів у суспільстві, тобто державна політика від політики певних політичних сил, навіть тих, хто має більшість на посаді» [7]. Автор надає наступне обґрунтування цього концептуального підходу. «По-перше, це об'єктивна потреба державної політики представляти

інтереси меншини, інакше виникнуть труднощі при їх реалізації. По-друге, державна політика повинна бути достатньо стабільною, довготривалою та історично актуальною. По-третє, державна політика повинна виступати об'єднуючою силою і спрямована на позитивний розвиток суспільства» [7].

Слід зазначити, що державна політика в будь-якій галузі, в тому числі - у боротьбі з корупцією в суспільстві, завжди шляхом конкретних дій уряду та адміністративних процедур, та частина, яка в основному регулюється адміністративним законодавством, тобто в інших випадках, виражає Становлення. Коротше кажучи, антикорупційна політика практично неможлива завдяки впровадженню процесу державного управління уповноваженими установами - власниками деяких державних службовців, які є втіленням державних функцій, і, отже, всебічним адміністративно-правовим дослідженням концепції, обов'язків та сфера державного впливу, де майже загальні доктринальні уявлення про (державну) державну політику працюють у різних відчутних формах та методах і використовуються щодня.

Термін "управління" в його широкому (загальному) тлумаченні зазвичай визначається як загальне поняття, в якому багато елементів або компоненти описує елементи природи, суспільства, самої людини і часто розглядається в конкретній літературі з кібернетичного управління (Н. Вінер), їх теми та наукові характеристики дозволяють знайти найбільш загальну (глобальну) якість взаємовідносин та взаємодій. в механічній, біологічній та соціальній системах. Крім того, математичні теорії та керуюча інформація (К. Шеннон, В. Росс Ешбі), загальна теорія систем (Л. фон Бернталанфі), синергія (Г. Хаккен), "теорія органічного управління" (А. М. Колмогоров), інші Теорії побудови пов'язані з так званим предметом. Галузі "точних" (або природничих) наукових знань [11, с. 21-22].

Загалом ці теорії дають підставу для наступного загального висновку щодо визначення природи управління як конкретного процесу управління в системі "суб'єкт-ціль": а) Управління - це функція організованих систем різного характеру (біологічних, Соціальна, соціальна), що забезпечує їх

інтеграцію, тобто досягнення поставлених перед ними завдань, підтримання їх структури, підтримання режиму їх діяльності; Б) Управління представляє взаємодію елементів, що складають систему, і представляє цілий підрозділ із загальними завданнями для всієї системи. В) Внутрішнє управління якістю - це комплексна система, основними елементами якої є суб'єкт (елемент управління) та ціль (елемент, який контролюється), що постійно взаємодіють на основі самоорганізації (самоуправління). Г) Управління передбачає не лише внутрішню взаємодію елементів, які разом утворюють систему, та існування безлічі цілісних систем з різних ієрархічних рівнів, які взаємодіють між собою, тобто виконуючи функції обох типів всередині системи та всередині системи (в останньому випадку система вищого рівня виступає як проблема управління для системи нижчого рівня, яка виступає як ціль управління в контексті цієї взаємодії); Д) Управління за своєю суттю зводиться до впливу суб'єкта регулятора на об'єкт, його змістом є спрощення системи, забезпечення її роботи повністю відповідає законам її існування та розвитку, тобто це цілеспрямований ефект управління. Його сильний та навмисний; Ж) Менеджмент виступає як реальна категорія, Виступає як ціль управління); Е) Управління за своєю суттю зводиться до впливу суб'єкта регулятора на об'єкт, його зміст - це спрощення системи, що забезпечує її роботу у повній відповідності із законами її існування та розвитку, тобто є цілеспрямованим ефектом управління. і навмисне; Ж) Менеджмент виступає як реальна категорія, Виступає як ціль управління); Д) Управління за своєю суттю зводиться до впливу суб'єкта регулятора на об'єкт, його зміст - це спрощення системи, забезпечення її роботи у повній відповідності із законами її існування та розвитку, тобто є цілеспрямованим ефектом управління. і навмисне; Ж) Менеджмент виступає як реальна категорія,

Характер державного управління має особливе значення з точки зору досліджень на загальнотеоретичних засадах. Менеджмент знаходиться в суспільстві, яке, природно, є виключним представником державного інституту, врешті-решт, це впливає на існування обох. І контроль за

проникненням (управління) цілі. У зв'язку з цим слід зазначити, що на сучасному етапі (як і на всіх попередніх конкретних етапах розвитку суспільства та соціальних інститутів) існує управління у взаємодії людей, тобто на основі психічних факторів, що визначають зміст управлінської діяльності в будь-якій галузі або галузі.

Тому, згідно з цим підходом, ми повинні визнати людину єдино можливим суб'єктом управління як соціологічну та філософську категорію соціальної природи, тоді як об'єкти можуть приймати різні форми: люди, ресурси, організаційні системи, товари. Загалом, ціла спільнота і так далі.

Варто зазначити, що той факт, що управління має важливе значення в людському суспільстві, є важливим, оскільки суспільство, на думку К. Поппера - це відкрита система [12, с. 189], в якому майбутнє не визначається минулим, а залежить від волі, енергії та організації людських дій, а історична спадщина є продуктом попередніх поколінь і з точки зору оцінки та можливості для серйозного інтелектуального аналізу, і тому особисті відносини і Соціальне постійно породжуються реальними зусиллями, поведінкою та діяльністю людей, без цього, на думку Г. В. Атаманчука, існує "ентропія, хаос, хаос, свавілля, занепад" [11, с. 25]

Одним із видів цього типу державного (соціального) управління є державне управління як найважливіший інструмент та практична реалізація державної політики, яке характеризується цими загальними характеристиками, тобто воно здійснюється людьми в певній системі суспільства - державному управлінні. Будьте. Концепція уряду, у свою чергу, була успішно реалізована у двох вимірах США. Шемценко розкрив: 1) Сукупність людей, царство, в якому вони живуть, і правитель у царині певної влади. 2) Організація політичної влади, головний інститут політичної системи суспільства, який за допомогою закону спрямовує та організовує спільну діяльність людей та соціальних груп, захищає права та інтереси громадян [13, с. 155]

Крім того, слід зазначити, що типи урядів характеризуються характеристиками, що відрізняють уряд від суспільства та його політичних організацій [13, с. 155-156]. У зв'язку з цим слід також зазначити, що уряд - не єдина історична форма організації громад, крім того, це продукт історичного розвитку суспільних відносин у політичній, соціально-економічній, правовій, культурній сферах людини . Життя [14, с. [28] Отже, поява державного управління та формування державної політики є об'єктивним процесом, який виникає внаслідок необхідності спрощення принципово нових соціальних відносин і є продуктом історичного прогресу [11, с. 25]

Відповідно, антикорупційна політика є безпосереднім результатом розвитку суспільних відносин, вона виступає об'єктивно і відображає потребу суспільства у справедливому розподілі інтересів, ефективних правових стандартах та правовому захисті життєво важливих інтересів кожної людини - предмета впевнених правовідносин. Правильне управління урядом у будь-якій важливій соціальній сфері суспільства.

Отже, у давнину боротьба з корупцією в першу чергу була питанням громадського контролю та моралі. Відповідно, вони прагнули мінімізувати ризик негласних операцій шляхом обрання членів ради або лотереї, враховуючи, що сліпа справа є найкращою гарантією об'єктивності. На короткі посади без переобрання [15, с. 29-30]. За часів Римської імперії боротьба з корупцією каралася підкупом особою, що мала державні повноваження [16, с. 103]

Давньокитайський мислитель Конфуцій довів природу державної влади як механізм управління суспільством, заснований на довірі громадськості, чіткому розподілі державних обов'язків та особистому прикладі високої моралі панівних класів. Конфуцій вважав, що турбота (особливо про сім'ю) та доброта - це головні чесноти. Водночас він попередив, що надмірне дотримання цих чеснот може призвести до неправильного використання зловживання застосовується владою, оскільки при прийнятті

рішень вони керуються кровними мотивами. Він описує явище, яке має всі характерні риси корупції [17, с. 48] У сучасному розумінні, за відповідними спостереженнями І. В. Валюшка, належний баланс інтересів у суспільстві вимагає поділу влади та бізнесу, запобігання конфлікту інтересів, прийняття етичних кодексів для державних службовців [16, с. . 103]

Пізніше, незважаючи на блискучий інтелектуальний та художній потенціал італійського Відродження та нижчу залежність суспільства від уряду порівняно з іншими європейськими країнами, він процвітав внаслідок моральних руйнувань та корупції в країні. Макіавеллі наголошував на цьому і вважав найкращим засобом протидії подальшому руйнуванню суспільства владу монархії та корупції - навіть авторитарне насильство. У той же час, щоб встановити аморальну ситуацію, людям слід дозволити брати участь в управлінні, а правитель повинен виконувати свої обов'язки відповідно до закону та з повагою до своїх підданих. [18, с. 304-322].

Пізніше ідея поєднання потужної влади та участі людей в управлінні країною опосередковано виражалася у функціонуванні громадянського суспільства як механізму участі громадян у розробці та реалізації державної політики в різні поля.

Ліберальні події наприкінці XVIII ст. встановили важливий методологічний постулат, що влада держави існує в інтересах суспільства і що держава підтримується владою у суворій відповідності із законом. Громадяни західних країн стали більш активно контролювати якість державних установ.

Нарешті, у другій половині ст ХХ. посилення уваги міжнародного співтовариства до масштабів корупції зробило це глобальною проблемою, а не лише внутрішніми проблемами корумпованої країни. Завдяки громадській пропаганді поступово формується глобальний антикорупційний консенсус: боротьба з корупцією стала наскрізним пріоритетом державної політики і вимагає узгодженої співпраці всіх політичних сил, незалежно від ідеології та кордонів. Антикорупційні заходи поступово стали частиною порядку денного

міжнародних організацій. У період з 1997 по 2003 р. Було ратифіковано чотири спеціальні міжнародні конвенції: боротьба з підкупом іноземних посадових осіб при виконанні міжнародних торгових угод, кримінальна відповідальність за корупцію, цивільна відповідальність проти корупції та Конвенція ООН проти корупції. Така діяльність можлива завдяки впровадженню високоякісних наукових досліджень у галузі боротьби з корупцією. За результатами міжрегіонального семінару з питань корупції (1990), проведеного Генеральною Асамблеєю ООН в Гавані, корупція визначається як незаконне отримання особистих або колективних благ державним службовцем, а також зловживання повноваженнями для досягнення таких благ [19, с. 323], які безпосередньо складають завдання та сфери впливу сучасної антикорупційної політики в країнах, які ратифікували ці міжнародні договори глобального характеру та запровадили їх у своїх національних правових системах, що вимагає здійснення заходів. -корупційна політика у значних сферах повсякденного життя.

Завдяки вдалому визначенню видатного вченого та внутрішнього менеджера В. Б. Авер'янов, публічну державу в її сучасному концептуальному та доктринальному тлумаченні слід розуміти як «вид діяльності державних органів виконавчо-розпорядчого характеру», що включає організацію впливу на соціальні відносини в економічному, соціально-культурному та адміністративному сфери. Політичне через використання державної влади "[13, с. 169] На думку Г. В. Атаманчука, державне управління можна охарактеризувати як" практичне, що організовує та регулює вплив держави на соціальне життя людей з метою організації, підтримувати або змінювати його, виходячи з Потужності, яку слід визначити [11, с. 38] В.А. Ліпкан вважає державне управління (включаючи сферу боротьби з корупцією як важливу складову національної безпеки) "особливим видом соціального управління", що має юридичну природу. Це законно, воно забезпечується урядом і воно повинно бути лише відповідно до чинного законодавства" [20, с. 86]

Щодо правово-догматичного визначення поняття державного управління та державної політики, слід зазначити, що значна частина наукового обговорення загальнотеоретичних проблем державного управління більше стосується визначення поняття та це можна трактувати широко. Або ні. У зв'язку з цим можна стверджувати, що поряд із широким розумінням державного управління як впливу всієї державної влади через її систему органів на зв'язки з громадськістю [21, с. 21] Існує обмежене тлумачення державного управління, яке пов'язує цей вид діяльності з результатами діяльності виконавчої влади. Ми говоримо про поняття «точного розуміння державного управління» [22, с. 31], оскільки з цього погляду терміни "державне управління" та "виконавча влада" є "єдиними".

Однак, незалежно від того, яку з цих позицій в кінцевому підсумку можна прийняти, в першу чергу політично, що в цих доктринальних підходах процес державного управління тлумачиться виключно на основі його тем, механізмів їх взаємозв'язку. Тобто державне управління постає як особлива техніка управління державними справами (іншими словами - державне управління), яку можна оцінити на певній шкалі ефективності. Безперечно, такий методологічний підхід у вивченні державного управління дає значні практичні результати та дозволяє перейти від науково-теоретичних узагальнень до безпосередніх практичних заходів. Однак вищевказане тлумачення урядового управління залишає осторонь принаймні одну дуже важливу проблему, яка є встановлює цілі та цінності. Насправді, якщо державне управління на наглядному рівні є діяльністю конкретних та регулярних державних службовців і регулюється, то, як і будь-яка діяльність, державне управління має мати мету, яка співвідноситься з певними цінностями. Ці значення виконують дві функції. По-перше, вони легітимізують цілі державного управління, а по-друге, дозволяють визначити межі державного управління та використовувати обсяг санкціонованих та несанкціонованих методів.

Такий підхід у державному управлінні передбачає розширення його суто технологічної (управлінської) інтерпретації та додавання до нього телеологічного та очевидного аспекту [25, с. 3] Насправді, одним із перших у вітчизняній адміністративно-правовій науці чітко вирішив цю проблему В. Цветков [26, с. 72-87]. Він зазначає, що мета є найважливішою рисою державного управління, оскільки вона завжди реалізується з метою конкретних досягнень [26, с. 85] Тобто, згідно з правильним твердженням О. В. Скрипнюка, будь-який науковий дискурс про державне управління повинен спочатку відповісти на два основних питання: а) Чому державне управління реалізоване, чи має воно мету? Б) Чи існують конкретні ціннісні цілі, які визначають загальну мету державного управління, і якщо так, то які саме? [25, с. 3] На думку вченого, відповідь на ці питання переплітається з проблемою цілей державної діяльності загалом [25, с. 4], в тому числі у боротьбі з корупцією.

Загалом поняття "антикорупційна державна політика" видається набагато ширшим за поняття "управління державою у боротьбі з корупцією", оскільки діяльність усіх державних органів (законодавчих, виконавчих, судових та неурядових). Традиційні гілки влади існують для боротьби та запобігання корупції, тоді як Генеральний директорат охоплює антикорупційну діяльність виконавчої влади, яка виконує відповідні повноваження вищих, центральних, місцевих органів виконавчої влади та їх посадових осіб -денне управління суспільством.

Відповідно до цього аргументу, використання остаточного поняття "антиурядова політика" є найбільш доцільним і свідчить про необхідність комплексного підходу до боротьби та запобігання корупції як негативного соціального явища на всіх рівнях управління та громадянського суспільства. .

При такому інтегрованому підході особливістю антикорупційної політики, яка дозволяє охоплювати всі важливі сфери суспільних відносин, є необхідність урядових законодавчих дій щодо встановлення відповідної антикорупційної законодавчої бази, яка є специфічною. Закон про боротьбу з

корупцією. Діяльність, яка усуває або суттєво зменшує негативні наслідки корупції у певній галузі, що відображає загальну якість законодавства, є важливими показниками ефективності цієї низької корупції та здатності забезпечити справедливий розподіл. Це відчутно. І нематеріальні блага в суспільстві.

Такі якісні зміни в антикорупційному законодавстві уряду завжди вимагають належного передбачення та прийняття відповідних програмних принципів та антикорупційних цілей.

1.2. Місце та роль антикорупційної політики у функціонуванні сучасної правової держави

Важливим аспектом сучасної антикорупційної політики є необхідність формування антикорупційної ідеології держави, яку, на відміну від будь-якої партії, групи чи іншої суто політичної ідеології, слід розглядати лише як необхідний та законний елемент, що є найвищим принципом виникнення та здійснення правовідносин у даному суспільстві. У той же час, така антикорупційна ідеологія верховенства права лише за наявності високого рівня правової культури в народі, що вкотре має прямий зв'язок між ефективністю антикорупційних заходів та загальним рівнем правового розвитку на відповідному історичному етапі.

Тому антикорупційна політика, як безпосередня функція сучасного конституційного права, повинна базуватися насамперед на авторитеті та законності державної влади, а з іншого боку - з метою зміцнення інститутів громадянського суспільства, підтримки антикорупційних ініціатив шляхом приватні особи та НУО. Правова культура та правова обізнаність громади, тим самим створюючи загальний консенсус щодо ліквідації всіх форм корупції, що, в свою чергу, має стати основою антикорупційної діяльності

державних установ через потужні інститути громадянського суспільства, приватні юридичні та фізичні особи.

У зв'язку з цим немає сумнівів, що антикорупційна політика є одним з найважливіших пріоритетів сучасної правової, соціальної, демократичної країни, оскільки її метою є створення ефективної антикорупційної системи, визначення основних напрямків антикорупційної діяльності у довгостроковій перспективі, комплексні заходи Розробити для боротьби з корупцією, виявити та подолати соціальні передумови та негативні наслідки корупційних правопорушень.

Водночас ці напрямки антикорупційної політики вимагають її всебічного впровадження у кількох сферах С. Роуз-Акерман посилається на них у правоохоронних, оперативних та практичних сферах профілактики, освіти та профілактики [28, с. 68], а останні два випадки безпосередньо пов'язані із забезпеченням достатнього рівня правової культури та правової обізнаності в суспільстві як найважливіших складових імплементації верховенства права.

Для реалізації закону про антикорупційну політику він передбачає обмеження або усунення основних причин корупції у суспільних відносинах. Нормативне визначення моральних меж поведінки людей, які виконують певні обов'язки країни; Запобігання конфлікту інтересів у публічній сфері; Забезпечення невідворотності притягнення до відповідальності осіб, які вчинили корупційні злочини. Правильне виявлення та склад корупційних правопорушень, особливо супутніх справ; Досить суворого покарання для чиновників, які вчинили корупційні злочини у публічній сфері. Належне правове, адміністративне та організаційне регулювання діяльності правоохоронних органів, які безпосередньо здійснюють свої повноваження у боротьбі з корупцією, в тому числі спеціально створені для антикорупційних цілей.

На наш погляд, структура антикорупційної державної політики в сучасному суспільстві складається з об'єктів рівні, рівні, форми, сфери впливу, заходи впливу, питання реалізації антикорупційної політики.

У той же час, здається, що саме завдання, сфери впливу на зв'язки з громадськістю та конкретні антикорупційні заходи разом складають правовий зміст антикорупційної політики, що безпосередньо впливає на її ефективність та здатність досягти мети. впливати. У відповідних нормативних актах

Як С. Добродомов справедливо зазначав, що правова концепція антикорупційної політики є базовою структурною одиницею, яка пов'язує всі елементи антикорупційного державно-правового механізму з його безпосередніми проявами, тобто відображає реальне явище і вводить його в правову поле [29, с. 55]

На основі подібного методологічного підходу, С. З. Ідрісова визначає антикорупційну політику як «систему правових, організаційних, економічних та інших заходів, спрямованих на боротьбу з корупцією» [30, с. 32]. Слід зазначити, що таке розуміння концепції та змісту антикорупційної політики є недостатньо повним, оскільки, на наш погляд, це має бути не лише боротьба з корупцією, а й запобігання, запобігання, ліквідація її причини та умови. Призводить до корупції.

У той же час це визначення дозволяє визначити основні сфери впливу антикорупційної політики на суспільство, які включають політичну, правову, економічну, соціальну, культурну, духовну, організаційну та управлінську сфери суспільного життя та реалізацію відповідних суспільних відносин, тобто. Спеціальний антикорупційний закон завжди повинен відповідати певним сферам суспільних відносин, які можуть виступати мішенню корупції у певних реальних ситуаціях.

Отже, завдання сучасної антикорупційної політики включають наступне: а) зменшення кількості корупції у формі кримінальних правопорушень та адміністративних порушень; б) обмеження сфер корупції як соціального явища; в) якісні зміни в характері корупції з метою зменшення

ризиком чи загальної шкоди для суспільства; г) мінімізація впливу корупції на економічні, соціальні, політичні, правові та інші важливі соціальні процеси; д) підвищення ймовірності юридичної відповідальності осіб, які вчинили корупційні злочини.

Ефективне вирішення такого комплексу антикорупційних політик, безумовно, вимагає, перш за все - системного підходу до формування та встановлення відповідних правових норм з метою вдосконалення адміністративно-правових процедур та інструментів боротьби з корупцією. Водночас збалансована антикорупційна політика, як видно, передбачає загальні та конкретні заходи щодо її реалізації. Загальні заходи включають запобігання корупції в суспільстві (боротьба з корупцією як соціальне явище) та спеціальні організаційно-правові заходи щодо боротьби зі злочинністю та корупційними злочинами (запобігання та усунення конкретних фактів корупції, пов'язаних з кримінальною або адміністративною відповідальністю, процес переслідування винних також вимагає системного підходу до його формування та встановлення відповідних правових норм, насамперед у галузі вдосконалення антикорупційних адміністративно-правових процедур та інструментів. Водночас збалансована антикорупційна політика, як видно, передбачає загальні та конкретні заходи щодо її реалізації. Загальні заходи включають запобігання та запобігання корупції у суспільстві (боротьба з корупцією як соціальне явище) та спеціальні організаційно-правові заходи щодо боротьби з корупцією та злочинністю (запобігання та усунення конкретної корупції, включаючи кримінальну або адміністративну відповідальність, а також процес засудження злочинців до правосуддя). Це вимагає системного підходу до його формування та встановлення відповідних правових норм, насамперед з точки зору вдосконалення адміністративно-правових методів та інструментів боротьби з корупцією. Водночас збалансована антикорупційна політика, як видно, передбачає загальні та конкретні заходи щодо її реалізації. Загальні заходи включають запобігання та запобігання корупції в суспільстві (боротьба з корупцією як соціальне

явище), а також спеціальні організаційно-правові заходи щодо боротьби з корупцією та злочинністю (запобігання та усунення конкретної корупції, включаючи кримінальну або адміністративну відповідальність, а також притягують процес злочинці до правосуддя). Перш за все – у галузі вдосконалення адміністративних процедур та інструментів та правової боротьби з корупцією. Водночас збалансована антикорупційна політика, як видно, передбачає загальні та конкретні заходи щодо її реалізації. Загальні заходи включають запобігання та запобігання корупції у суспільстві (боротьба з корупцією як соціальне явище) та спеціальні організаційно-правові заходи щодо боротьби з корупцією та злочинністю (запобігання та усунення конкретної корупції, включаючи кримінальну або адміністративну відповідальність, а також процес засудження злочинців до правосуддя). Перш за все - у галузі вдосконалення адміністративних процедур та інструментів та правової боротьби з корупцією. Водночас збалансована антикорупційна політика, як видно, передбачає загальні та конкретні заходи щодо її реалізації. Загальні заходи включають запобігання корупції в суспільстві (боротьба з корупцією як соціальне явище) та спеціальні організаційно-правові заходи щодо боротьби з корупцією та злочинністю (запобігання та ліквідація конкретної корупції, включаючи кримінальну або адміністративну відповідальність, а також притягнення до відповідальності процесу злочинців до справедливості).

Отже, на основі аналізу теоретичних основ та функціональних характеристик державної антикорупційної політики як адміністративно-правової категорії можна комплексно та систематично визначити правову природу досліджуваної категорії та складне правове та соціально-політичне явище. І при створенні такого визначення позицій, які характеризують антикорупційну політику уряду:

1. Антикорупційна політика розглядається у двох широких і вузьких сенсах, а суто адміністративно-правова - це обмежене тлумачення, яке зводиться до антикорупційної діяльності виконавчого апарату. При цьому

складний характер корупції як соціального явища та різні форми, напрями, завдання, сфери впливу антикорупційної політики слід розглядати в широкому розумінні, тобто координовану діяльність усіх державних органів, органів місцевого самоврядування Громадянські організації, громадяни, корупція в суспільстві.

2. Антикорупційна політика є різновидом державної політики та державного управління, тобто вона не може існувати поза суспільством, а оптимальна форма реагування на корупцію знаходиться всередині країни і, отже, не може здійснюватися поза межами уряду, що, в свою чергу, обумовленість форм, методів та принципів антикорупційної політики втілюється специфічними особливостями національної правової системи, елементом якої є дія.

3. Урядова антикорупційна політика шляхом здійснення добровільної та цілеспрямованої діяльності певних осіб, які є державними службовцями (питання антикорупційної політики), а практичний та практичний зміст цієї діяльності полягає у здійсненні адміністративних дій з метою. Застосовуючи закони, створюючи нормативні акти, застосовуючи їх, та здійснюючи організаційні дії, спрямовані на боротьбу з корупцією як негативне соціальне явище.

4. Антикорупційна політика має системний характер, оскільки: а) вона проводиться виключно в рамках складної соціальної системи, яка є кожним суспільством і є сполучним елементом цієї системи; б) Системність проявляється як внутрішня особливість урядової антикорупційної політики, яка забезпечує стабільність, координацію, відповідність, необхідну цілеспрямованість, раціональність та ефективність цього процесу; в) Реалізація антикорупційної політики - це постійний щоденний процес, який описує її регулярність як один з найважливіших показників систематизації.

5. Антикорупційна політика проводиться лише на основі чинного законодавства певної країни з конкретної історичної точки зору, тобто вона

має формально визначений і стандартний характер, і для цієї сфери це юридичний пріоритет конституції. І адміністративні (спеціальні).

6. Антикорупційна політика - це здійснення наглядового та організаційного практичного впливу на публічні об'єкти державного управління, якими є суспільні відносини в будь-якій сфері суспільства, при взаємодії людей та об'єктів в рамках єдиної складної системи і, отже, протилежного анти- корупція розум, вплив. Не можна вважати однобічним - форми та методи антикорупційної політики під впливом соціальних процесів та стратегічного спрямування суспільства постійно змінюються якісно.

7. Загальним завданням антикорупційної політики є здійснення антикорупційних дій уряду в правовій, політичній, соціальній, економічній, культурній, духовній та інших важливих соціальних сферах.

8. Окрім регуляторних питань та впливу, обов'язковими елементами антикорупційної політики є те, що їх слід поділяти на економічні, соціальні та культурно-духовні, а також для деяких, відповідно до основних сфер життя суспільства. Всі ці об'єкти мають кілька основних характеристик, серед яких слід звернути особливу увагу на наступні: а) Здатність до самоорганізації, що реалізується різними способами, наприклад, зміною умов навколишнього середовища та взаємовідносин відповідно до уявлень їх компонентів ; Активна взаємодія, що призводить до балансу відносин, пристосування до обставин; б) Адаптація, тобто здатність особистості (колективу) у різних проявах життя відображати природне та соціальне середовище та на основі принципу зворотного зв'язку розуміти його вплив таким чином, що підтримує та розвиває себе, що зазвичай виражається, стереотип дій та дій, адаптація та залежність від людської сили та спілкування з нею від активних та пасивних принципів; в) здатність самостійно управляти своїм життям та зростанням; г) Цілеспрямований характер діяльності людей щодо об'єктів управління, тобто зосередження уваги на конкретних об'єктах, явищах, відносинах, результатах; д) Здатність самостійно управляти своїм життям та зростанням; е) Цілеспрямований характер діяльності людей щодо об'єктів

управління, тобто зосередження уваги на конкретних об'єктах, явищах, відносинах, результатах; ж) здатність самотійно управляти своїм життям та зростанням; з) цілеспрямований характер діяльності людей щодо об'єктів управління, тобто зосередження уваги на конкретних об'єктах, явищах, відносинах, результатах.

Крім того, рушійною силою урядової антикорупційної політики, ми переконані, завжди є людський інтелект і воля, і тому цей ефект, природно, містить елемент мети, тобто визначити напрямок спільної діяльності, її посередників, і кінцеві результати. Точне, особисте та колективне життя розумної людини включає постійне визначення цілей та вирішення проблем для їх досягнення. Ці цілі зумовлені широким колом потреб людини - від найпростіших, пов'язаних із існуванням людини як виду, до найвищих, інтелектуальних, пов'язаних із пізнанням та еволюцією в природі та суспільстві. У соціальному менеджменті постановка цілей пов'язана з практичною цілеспрямованістю. На відміну від інших сфер думки, цілі в управлінні тісно пов'язані з практичними потребами. Вони по суті є завданнями, і останні формулюються з урахуванням реальних можливостей - ресурсних, організаційних, фінансових тощо.

Слід зазначити, що ефективність антикорупційної політики залежить від об'єктивних умов та факторів суспільного життя та їх відтворення в організації та її результативності, що свідчить про загальну теоретичну позицію щодо важливості розподілу антикорупційних заходів у космосі та Робочі місця та засоби для них, створюючи взаємодію в робочому та соціальному житті, розширюючи їх творчі здібності шляхом координації та концентрації зусиль, щоб відповідна організація розширювала управлінські та наглядові можливості, забезпечувала безліч якісних людей із системи, де це набір досягає результатів, не під силу кожному.

Таким чином, ці характеристики антикорупційної політики дають змогу сформулювати загальне адміністративно-правове визначення, яке відображає її правову природу.

Згідно із запропонованими методологічними підходами та найвизначнішими рисами, антикорупційну політику можна визначити як особливий тип державної політики, що систематично та всебічно проводиться шляхом добровільної та цілеспрямованої діяльності відповідних суб'єктів лише відповідно до чинного законодавства з протидії корупції як негативному соціальному явищу.

1.3. Принципи реалізації антикорупційної політики в Україні

Описуючи принципи антикорупційної політики, насамперед необхідно з'ясувати лексико-правову природу загальної групи «Принципи» та загальне поняття «принципи адміністративного права», оскільки це дослідження розглядає антикорупційну політику та її принципи з точки зору адміністративного права та аналізу, конкретизується наукова правова та теоретична норма предмета.

Словник іноземних слів розглядає поняття "принцип" (від латинського принципу - основа, початок) у трьох вимірах: 1) початкове положення будь-якої теорії, доктрини тощо; Ідея керівництва, конституція діяльності; 2) Внутрішня віра, погляд на речі, що визначають норму поведінки; 3) Основа пристрою, функціонування кожного механізму, пристрою, установки [31, с. 409] Подібні тлумачення надавали й інші енциклопедичні словники [32, с. 585]

Проаналізуйте термін "принципи прав" у контексті подібних методологічних позицій, О. Ф. Скакун визначає їх як «об'єктивно притаманні праву поштових повідомлень, безумовні вимоги (Позитивні зв'язки). 240] аб як «одновимірною системою координат, в рамках якої розвивається право, і одноразовий вектор, який обробляє перший роковий розвиток» [14, с. 240] та відновлення до основних загальних принципів права наступне: принцип свободи (означає, що право виступає як міра свободи - політична,

ідеологічна, економічна та реалізується через надання свободи вибору суспільного ладу та форм правління, забезпечення захисту прав людини та задоволення основних потреб її життя, сформував орган державних урядів з народною волею, створив розум, щоб довести існування норми гуманістичної моралі, використання різних соціальних скарбів у приватних та приватних країнах. е.); принцип справедливості (означає, що право виступає як міра справедливості та містить у собі вимогу відповідності між практичною роллю окремих індивідуальних (соціальних груп) у житті суспільства та їх соціальних жителів, між їх правами та обов'язками, злочином та покаранням, заслугами людей та їх Підозрілий вигляд, конкретизуючи в принципі формально-ідіотську діяльність); принцип рівності (означає рівність всіх перед законом, рівність прав та обов'язків, залежно від національної, і її її її її її на на на і і службі принцип гуманізму (викриття одного з найважливіших характерних прав, яке полягає у домінованій у форморніні та функціонуванні ірвоїї основі ми системи (природні (неприродні) права); принцип демократизму (знаємо весь прогрес у тому, що закон і законодавство зобов'язані волі народу, волі всієї шкіри формувати обличчя без безпосередніх представницьких форм народу); принцип законності (вірається у вимогах: якості нормативно-правового акту, не суверенітет їде в один бік, що означає юридичну підпорядкованість між залежно від юридичних сил); суворого догляду та виконання юридичних норм обігу суб'єктами - громадянами, їх об'єднаннями, посадовими шобами державними конкретними органами, невідвортної відповідальності за вину громадян та посадових осіб [14, с. 243-244].

У цілому, слід погодитися з О. Ф. Скакун у тому, «принципи права слугують правовим механізмам у законотворчості та легалізації» [14, с. 245], зважаючи на те, що безпосередньо звучить зміст принципів на принципи реалізації державної антикорупційної політики, таке: а) антикорупційна політика викликає занепокоєння; б) антикорупційна політика визначається фактичним дотриманням нормативних норм, які мають місце в акті

нормативно-правових актів конкретних держав; в) антикорупційна політика і невидимий елемент конкретної правової системи, що збуджується за принципом прав, якщо відкриття правової системи та значення всього закону.

Виходячи з того, що державна антикорупційна політика коштує розглядати, через все, як адміністративно-правову групу, визначити правову природу принципи її практичної реалізації можна лише за умови першочергового аналізу галузевих норм адміністративного права, які виступають з відовим поняттям щодо відновлення до принципів права та встановлення Той самий принцип адміністративного права та принцип реалізації державної антикорупційної політики, який у випадку предмета права регулюється передбачуваними переданими правами.

Принципи адміністративного права слід розуміти як засадничі (основні) ідеї, положення, вимоги, що забезпечують зміст адміністративного права, відображають закономірності його розвитку та визначають напрями та механізми адміністративно-правового регулювання суспільних відносин [33, с. 80].

Наскільки я бачу, на наш погляд, думка діючих дослідників проте, що вивченн я принципом міністративного права дає вповід на питання: що є головним у системі норми, яка адресна що їй натщесерце супутником цих однозначностей; Без цього неможливо створити різні інститути адміністративних прав. Основний принцип адміністративного права полягає в тому, що не означає "серйозний борг", життєздатність, практичну організацію та реальне функціонування вікаріального уряду [34, 193].

До цього, аналізуючи сутність принципів адміністративного права, як його основоположні ціннісні ідеї, слід вивчати цю установу, що те, що вчора мало засадниче значення, сьогодні як результат фундаментальних громадських трансформацій може втратити актуальність, як, наприклад, принцип демократичного централізму.

Пізніше Ю. О. Тихомиров додається до принципу адміністративних прав Ієрархія мотивує суб'єкта адміністративних прав та відносин; законність; функціонально-спеціальний характер; участь громадян та їх об'єднання у державному управлінні; здійснювати владних повноважень професіональним, соціально створеним апаратом [37, с. 72].

Отже, наведені вище галузеві принципи адміністративного права свідчать про відсутність єдиного підходу до їх класифікації, однаково відкриваються принципи адміністративного права та принципи реалізації державної антикорупційної політики, які були неправильно, оскільки вони дуже тісно взаємодіють, оскільки принципи адміністративного права визначають характер адміністративно-правового регулювання зважених твердих речовин, природного звуку, який утворюється в процесі, за допомогою якого він регулюється.

По суті своїй, принципи реалізації державної антикорупційної політики - основна ідея, що системний порядок існування комплексу планів високого рівня, багатих антикорупційних планів боротьби з корупцією.

Також принципи реалізації антикорупційної політики в адміністративно-правовій площині повинні бути використані від форм та методів антикорупційної діяльності, оскільки неправомірне ототожнення визначених теоретичних конструкцій з методологічної точки зору призводить, як створюється, до неправильного доктринального розуміння сутності антикорупційної діяльності з точки зору щодо її співвідношення. .

Під формами антикорупційної влади до характеру враховуються наступні причини, щоб наступники вищезазначеної циркулюючої влади могли розглядатися як суб'єкти боротьби з корупцією. Форми антикорупційного обов'язку визначаються загальною універсальністю конкретної сфери та існуванням складного життя. Отже, через визначений чинник один він сам формує успішно застосовуються в економіці, та в адміністративно-політичній діяльності, а також при вирішенні внутрішніх організаційних питань, а також таке велике значення в методології наукових

досліджень процесу реалізації антикорупційної політики сучасної правової держави створює зміст Добровільна орієнтація у всіх формах різноманітності, пильність свідомої одержимості вібрацією найефективнішого в них порядку, а за необхідності - утворення зменшувальних форм.

У своїй використанні, методи антикорупційної діяльності - це певні способи практичного управління органами виконавчої влади та інші суб'єкти реалізації антикорупційної політики владно-організованого впливу на керовані об'єкти, що відповідають за характер і надають цим суб'єктам функції та повноваження (компетенції) , а також специфічну специфіку керованих об'єктів.

Для такої високої логіки, використовуючи методи антикорупційного обов'язку, можна провокувати себе менше години, позичаючи суб'єкта чи об'єкт проти корупції. Важливо зазначити, що в науковій літературі методи називають графічними, технічними, математичними, соціологічними та іншими методами. Зрозуміло, вони так або інакше пов'язували з визначенням впливу (наприклад, з під отриманими адміністративними рішеннями), окрім того, що цей вплив не виражає перелічені прийоми та засоби вирішення проблемних завдань посідають щодо методів допоміжного господарства, що використовуються у формулюванні змісту внутрішньо-організаційного публічного управління у сучасному соціумі.

В адміністративно-літературній літературі, як відомо, метод управління (насправді в цілому державна адміністрація в сфері боротьби з корупцією) приблизно наближається до точки зору, саме тому. Так, Д. М. Бахрах розглядає метод управління методом управління, здатним на цілеспрямоване вплив суб'єкта урядів колективу, групи людей [39, с. 185]. Крім того, як метод управління - для досягнення певної функції необхідно включити орган так званих урядів корпусу [24, с. 123].

У такому раціональному способі реалізації методів державної антикорупційної політики характерними рисами є: а) вони органічно

пов'язані з цілком визнаною антикорупційною функцією завдяки своїй практичності. б) розподілити організовані урядом (повністю адміністративні) органи до керівного органу так званих урядів та їх суб'єктивних повноважень щодо боротьби з корупцією на основі об'єктів на водній основі; в) реалізуються у взаємодії з іншими суб'єктами та об'єктами протидії корупції; г) використовувати суб'єкти антикорупційної влади, щоб отримати реалізацію своєї компетенції та безпосередньо розподілити найбільш важливий державно-урядовий характер; д) введіть свою адресу за вказаною адресою (індивідуально або колективно); є) у відповідному обсязі виражають державний (громадський) зміст; з) оформляти дотримання правової норми та реєструватись у правових актах управління; з) використовуються вибірково в залежності від свідомості

У той же час, принцип реалізації державної антикорупційної політики як теоретичне та практично-прикладне поняття адміністративного права відображається у системі протидії корупції як негативному соціальному явищу закономірності, відносин, взаємозв'язку між її елементами, тобто специфічним поняттям, якщо міститися не потрібно сама законність.

Загалом, в науці про літературу [11, с. 190] відзначають три основні загальнотеоретичні (методологічно-пізнавальні) аспекти проблематики сутності та правової природи універсальних принципів: по-перше, онтологічне, що розкриває генезисні принципи, їх взаємозв'язки з природою, сутність, місце і роль інших закономірностей, відносини та взаємозв'язок, який вони відображають; цей аспект призводить до виплати підстав, об'єктивних передумов, необхідних для систематизації реалізації державної антикорупційної політики; по-друге, гносеологічний, сусідній з аналізом характеру принципи, мовою, логікою та структурою їх адекватної наукової інтерпретації, тобто це викладене в зрозумілому вигляді та достовірне наукове знання про онтологію (фундаментальну сутність) принципів реалізації державної антикорупційної політики; по-третє, власна методологія,

На жаль, у проблемній методології послідовний принцип реалізації державної антикорупційної політики явно затьмарюється діалектикою, яка відома і практично відома, практично відома. Вбачається, що дані принципи знаходять свій прояв у суспільній свідомості, при цьому найважливішим методологічним питанням щодо правової природи принципів реалізації державної антикорупційної політики, яке потребує науково-доктринального рішення, слід визначити питання про співвідношення громадсько-політичного та адміністративно-правового категорій.

Іншим важливим питанням при визначенні видів реалізації державної антикорупційної політики є проголошення набуття права працездатності формації формально-юридичної регуляції. Безумовним у цьому контексті висвітлюється факт більшої визначеності та заповнюваності суспільних відносин у сфері здійснення антикорупційних заходів за умов нормативної регламентації відповідних принципів у різних формах закріплених положень, бажано - на рівнях законів, передбачених державними нормативно-правовими актами найвищої юридичної сили в ієрархії національної системи інформації права.

Отже, коли йдеться про принципи реалізації державної антикорупційної політики та їх правової природи, доцільно зазначити, що їх поняття повинно мати в якості своїх джерел Організаційні адміністративні явища та процеси та розкрити їх природу та управлінську роль, а також правильно, на основі поточного появи законність, опис законності, обґрунтованості та взаємності державно-адміністративної влади; показати в такому вигляді, що відповідає за допомогу діалектичної логіки, показати у діалектичному розі сутність певного державно-управлінського явища, весна

Виявляючи з таким підходом, можна викласти наступні базові методологічні вимоги до наукового процесу виявлення та обґрунтування систем принципів реалізації державної антикорупційної політики: а) вони не повинні відображати будь-які, а лише суттєві, головні, організаційно необхідні закономірності, співвідношення та взаємозв'язки антикорупційної

діяльності; б) більш характерно характеризуються як юридична законність, розбіжності та запозичення в процесі боротьби з корупцією; в) охоплювати переважно такі закономірності, відносини та взаємозв'язки, які притаманні державним антикорупційним політикам як цілісному соціальному явищу, мають загальний, а не приватний характер, що обумовлює їх публічно-правову (загальнодержавну, загальносуспільну) природу; г) нещодавно затверджена конкретна антикорупційна діяльність,

Отже, поняття «принцип реалізації державної антикорупційної політики» закликає спочатку в науковій, а потім і в практично-складовій правовій структурі відображати закономірності, відносини та взаємозв'язки, які існують в антикорупційній діяльності держави та мають особливе значення для її організації та функція.

Отже, принципи реалізації антикорупційної політики держав повинні включати можливі форми антикорупційної влади в державі, яка є комплексною в цілому – вона має право діяти в антикорупційній площині реалізації власних повноважень.

До цього принципу реалізації антикорупційної політики слід ознайомитись від принципів протидії корупції як напрям спеціальної діяльності правоохоронних органів, а з іншого боку - від принципів, що впроваджуються у справах про адміністративні корупційні правопорушення, що мають процесуальну юридичну природу та форми реалізації.

У випадку корупції корупцію в системі державного управління потрібно розбити, а доходи, зароблені столичною партією, а також праву сплутаність - більш корумпованою, більш корумпованою [41, с. 153].

Зважаючи на подібне концептуальне визначення принципів реалізації державної антикорупційної політики, необхідним є юридичний аналіз конкретних принципів за допомогою встановлення їх спеціальної правової природи, конкретного юридичного змісту та форм та методів їх визначення в практичному здійсненні антикорупційної діяльності сучасної правової держави.

Отже, законність у антикорупційній діяльності держави слід трансформувати як до управління органами державної влади та їх посадовими особами чинного законодавства, що вираховується в реалізації відповідних компетенцій у таких формах, способах, методах та межах, що встановлюється Конституцією та законами держави, яка контролює їх організацію. - права та адміністративно-статусний статус при реалізації антикорупційних доходів.

Також принцип законності означає, що організація законодавчої, виконавчої, судової влади та організація самоврядування при реалізації антикорупційної політики мають діяти лише в межах компетенції, визначеної Конституції України, законів, інших нормативно-правових актів, і що держава має свою свободу антикорупційна функція виключно ортовими засабами і в ортових формах. З огляду на попереднє значення діяльності та впливу органів виконавчої влади на всі напрями суспільних відносин, їх прийняття на основі законів та відповідність їм нормативним та індивідуальним правовим актам, розширення та вирішення питань щодо застосування адміністративних та дисциплінарних відповідальності за корпоративні правопорушення, передбачає відомий адміністративний адміністратор [44, с. 134].

Слід зазначити, що особливого значення режиму законності при проведенні антикорупційних заходів забороняється в період політичної, соціально-економічної, культурно-духовної життєдіяльності суспільства, кількість необхідної високої організованості діяльності органів виконавчої влади, дисциплінованість посадових осіб та невміння до надання їм положень нормативно-правових актів, що несумісний з формально-правовою базою проти корупції негак негативний соціальний яви .и.

Найважливішим принципом є реалізація державної антикорупційної політики та принцип об'єктивності, який, зважаючи на Г. В. Атаманчука, є вихідним та взуттям, вимагає необхідності отримання у всіх антикорупційних заходах вимоги об'єктивних закономірностей (природних та суспільно-історичних) та реальних можливостей суспільства, що виражає за свою

сутність антикорупційної системи держави від: а) характеру, рівня розвитку та закономірностей суспільства, коли за всіма його компонентами, які піддаються антикорупційним повноваженням держав; б) суспільних цін, що вирішуються на даному історичному відрізку часу; в) природні ресурси, до яких належать антикорупційні системи; г) внутрішні юридичні функції, що функціонують при розробці антикорупційної політики, пік пісні, системно призупинена поведінка [11, с. 193-194].

Відтоді принцип об'єктивності призвів до широкого кола правових питань, включаючи запозичення організованої організації, що функціонує шляхом розвитку антикорупційних повноважень у державі, що є більш реалістичним, ніж реалії самої держави. По-своєму, приємний принцип - велике повернення до життя підкорених, збіднення невинуватих впертості аборигенів, галантність антропології, вигук недбалості.

На сучасному рівні одне з першочергових місць у протидії корупції займається також принципом першочерговості забезпечення прав і свободи людини та громадянина, що впливає з практичної необхідності правильного визначення цін антикорупційної політики, при цьому вказується ціна, що визначається в основному при створенні антикорупційної системи в будь-якій демократичній державі, державній державі .

Такий важливий принцип слідує за розвитком позиції, права, свободи та обов'язки групи за центральність елемента, визнані та гарантовані державою. Через них х розкриваються, в основному, висаджуються однозначно з державою та особою, і на певному етапі стають корисними та доцільними для суспільства та держави.

Система права пробуджує демократичну державу, що веде до значного обсягу робіт із звільнення людей і мас. Визнання та закріплення в Конституції України, ширші дані чинного конодидавства право та свобода людини та громадянина, їх обсяг, видимість та зміст в сучасних умовах є однією з актуальних націй, ак. Становлення та розвиток правової людини та громадянина є ознакою ознаки ступеня демократизації всіх політичних,

громадських, громадянських інститутів та їх взаємозв'язок з державою, життя громадянського суспільства, показником, що вказує на певну державу як право на навпаки. Насправді всі праві держави не регулюються державою, а міжнародною спільнотою. Міжнародне співробітництво держав у галузі прав людини відбувається у прийнятті універсальних міжнародно-правових стандартів, які визначаються як основні права людини, що відображаються у низці всіх міжнародно-правових актів як декларативні так і імперативного характеру [45, с. 16-17].

Принцип демократизму в антикорупційній політиці так само, як і попередні проаналізовані основоположні принципи, тісно пов'язані та породжують демократичну форму політичного (державного) режиму, встановлений у приватній державі відповідно до конкретного історичного етапу становлення та розвитку її правової системи.

Принцип правової нормативності (упорядкованості) антикорупційної політики у практичному практичному вимірюванні означає необхідність викладання принципів, форм та методів антикорупційної діяльності органів публічної влади в нормах чинного законодавства, оскільки набуття ними правової форми та власного характеру, причому як для суб'єктів управління (посадових осіб органів державного апарату), так і для керованих об'єктів (нижніх посадових осіб, громадян тощо). За принципом правової нормативності на прями держави здійснюється безпосередній вплив, що виникає внаслідок того, що норми-декларації та норми-цілі в Конституції України тощо. Ю. С. Шемшученко визначає її як «ідеальний тип держави, вся діяльність якої підпорядкована праву» [13, с. 688].

Метою визнання правової держави є максимізація юридичних засабів вмісту охоронних і захист прав та свобод людини і громадянина.

Нарешті, принцип публічності антикорупційної діяльності державних органів створює демократичну, правову державність (саме в державах з демократичною формою політичного режиму) та підтримує зв'язок державного управління із суспільством, громадянами відповідної держави,

складаючи, на думку Г. В. Атаманчука, з такими основними структурними елементами: а) доступ до державного управління для мас, який через право вибору відповідає відповідним органам та участі; б) нагляд за функціонуючими органами державних урядів та самовизначення мас; в) кластерний контроль, у цьому випадку забезпечується чітка інформація, для основних державно-адміністративних процесів; г) судовий контроль за простом у процесі державного управління (у такому випадку - при проведенні антикорупційних доходів ортогональних органів) конституційно закріпив право на безкоштовний хабар [11, с. 197].

Серед інших принципів антикорупційної політики можна визначити ті, що визначають європейські антикорупційні правові стандарти, а саме: системність протидії корупції як негативному суспільству явище, комплексність протидії корупції, практична спрямованість антикорупційних заходів, наукова оцінка спільності, економічна доцільність, взаємодія владних структур з інститутами населення, оптимізм та ефективність державної антикорупційної політики [46, с. 158].

Комплексність протидії корупції передбачає органічне поєднання стратегічних та тактичних завдань, профілактичних (соціального, політичного, економічного, організаційно-управлінського, правового, соціально-психологічного та іншого характеру), оперативно-розшукових, процесуальних, репресивних та інших заходів, які існують у різних соціальних сферах між різними суб'єктами, з виробленим профілактичним профілем загально-соціологічного та спеціально-кримінологічного характеру [47, с. 683].

У своєму курсі практична реалізація антикорупційних доходів вимагає дуже важливої теми, яка врахована, конкретно, невідповідність піднята так званою [48]. 130].

Принцип наукової обґрунтованості реалізації державної антикорупційної політики зв'язування суб'єктів протидії корупції громадськості про повну та всебічну криміналістичну інформацію в країнах,

регіонах, галузях, установах, тому, що передбачає постійне здійснення моніторингу органів державної влади та державного самоврядування на об'єкті державного самоврядування та динамічні корупційні процеси. Такий моніторинг необхідний для оцінки ефективності реалізації антикорупційної політики в країні, зміни пріоритету до ситуації корупції, жорстоко та появи нових антикорупційних заходів. 8].

Економічну доцільність також слід розглядати як відповідний принцип, який передбачає, що антикорупційні заходи повинні бути економічно обгрунтованими як з точки зору їхньої економічної ефективності, так і можливі негативні наслідки, а також реальна економічна можливість їх впровадження у життя [45, с. 160].

Нарешті, взаємодія владних структур із інститутів громадянського суспільства та населення в цілому як принцип реалізації державної антикорупційної політики потребує у протидії корупції об'єднання зусиль владних структур у громадських установах, через протидії корупції - це, за великий рахунок, справа всього суспільства, кожен суспільний інститут отримав їх функція, серед їхньої більш важливої та компетентної компетенції у всіх можливих доходах від корупції, а також в опозиції проти корупції правої партії, за винятком органів державної влади, яка не базується на будь-яка антикорупційна організація [131].

Отже, підсумковим теоретико-методологічним та науково-практичним результатом проведеного комплексного аналізу системи принципів реалізації антикорупційної політики в сучасних умовах розвитку правової держави є формування доктринального розуміння особливого, систематичного висловлювання значень таких принципів, як законність, право права, об'єктивність, першочерговість створення прав вільна свобода та знуцання та реалізація антикорупційної політики.

Виходячи з подібного комплексного підходу до процесу реалізації антикорупційних заходів та його теоретико-методологічних засад, завдяки подальшим науковим пошукам доцільно завантажити визначення

юридичного змісту та практичних форм реалізації принципів державної антикорупційної політики, зокрема в частині встановлення взаємозв'язку між принципами верховної влади та законності, а також серед інших – економічна доцільність та публічність здійснення конкретного антикорупційного доходу.

Визначені концептуальні та методологічні особливості процесу реалізації державної антикорупційної політики вказують на необхідність застосування широкої міждисциплінарної методології наукових досліджень у цій площині, які мають бути системно включені, окрім загальних наукових методів наукового видання, також спеціальні юридичні (в першу чергу, адміністративно-правові), економічні, Психологічні, політичні методи, які дозволяють складній моделі державної антикорупційної політики виходити із складності різних антикорупційних надходжень, що реалізуються в реальному житті.

Висновки до розділу 1

Доведено, що антикорупційну політику можна визначити як особливий різновид державної політики, що системно та комплексно здійснюється шляхом цілеспрямованої, вольової діяльності належних суб'єктів виключно на підставі чинного законодавства з метою протидії корупції як негативному соціальному явищу і полягає у впровадженні конкретних заходів впливу на об'єкти правових відносин у суспільстві, створенні нормативних актів, проведенні організаційних заходів, спрямованих на реалізацію антикорупційної функції держави.

Визначено, що підсумковим теоретико-методологічним та науково-практичним результатом проведеного комплексного аналізу системи принципів реалізації антикорупційної політики у сучасних умовах розбудови правової держави є формування доктринального розуміння особливого, системоутворюючого значення таких принципів, як законність, верховенство права, об'єктивність, першочерговість забезпечення прав та свобод людини і громадянина та публічність реалізації заходів антикорупційної політики.

РОЗДІЛ 2

ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

2.1. Нормативно-правові засади реалізації антикорупційної політики в Україні

Формування та практичне втілення антикорупційної політики у сучасній державі є комплексним процесом, який іманентно охоплює усі важливі сфери життєдіяльності суспільства, що передбачає необхідність міжгалузевого нормативно-правового забезпечення антикорупційних заходів та визначення концептуальних засад запобігання корупційним проявам.

Серед національних джерел правових (як матеріально-правових, так і процесуально-процедурних) засад реалізації антикорупційної політики слід відзначити наступні загальні і спеціальні закони та підзаконні акти: Конституція України [9]; Постанова Кабінету Міністрів України від 13 червня 2000 р. № 950 «Про затвердження Порядку проведення службового розслідування стосовно осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування» [76]; Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 265 «Про затвердження Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015-2017 роки» [77]; Кримінальний кодекс України, Розділ XVII «Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг» [73]; Кримінальний процесуальний кодекс України [78]; Закон України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» від 30 червня 1993 р. № 3341-XII [79]; Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення національного законодавства у відповідність із стандартами Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією» від 18

квітня 2013 р. № 221-VII (зміни до ст.ст. 354, 368, 369, 370 КК України) [80]; Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реалізації державної антикорупційної політики» від 14 травня 2013 р. № 224-VII [81]; Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення» 7 квітня 2011 р. № 3207-VI [82]; Наказ Міністерства юстиції України від 23 червня 2010 р. № 1380/5 «Про затвердження Методології проведення антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів» [83]; Закон України «Про звернення громадян» від 2 жовтня 1996 р. № 393/96-ВР [84]; Інструкція про порядок обліку кримінальних та адміністративних корупційних правопорушень, затверджена спільним наказом Генеральної прокуратури, Міністерства внутрішніх справ, Служби безпеки, Міністерства доходів і зборів, Міністерства оборони і Державної судової адміністрації від 22 квітня 2013 р. № 52/394/172/71/268/60 [85]; Закон України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 р. № 889- VIII [86]; Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 р. № 2939-VI [87]; Закон України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки» від 14 жовтня 2014 р. № 1699-VII [88]; Закон України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII [89]; Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України» від 14 жовтня 2014 р. № 1698-VII [90], Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері державної антикорупційної політики у зв'язку з виконанням Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України» від 13 травня 2014 р. № 1261-VII [91] тощо.

Аналіз зазначених нормативно-правових актів «дає змогу відзначити найважливіші загальні засади реалізації державної антикорупційної політики, в яких відображено основні завдання, напрями, форми та методи її формування та здійснення уповноваженими публічно-владними суб'єктами».

Відповідно до п. 2 Закону України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017

роки» [88], «формування та реалізація державної антикорупційної політики», стратегічною метою вказаної сфери державної політики є створення в Україні системи прийняття рішень щодо антикорупційної політики на основі результатів аналізу достовірних даних про корупцію та чинників, які до неї призводять, зокрема статистичних спостережень, моніторингу виконання цих рішень та їх впливу на стан справ з питань запобігання корупції незалежним спеціалізованим органом із залученням представників громадянського суспільства, а також формування суспільної підтримки у подоланні корупції, для чого пропонуються такі практичні заходи: 1) визначити на законодавчому рівні засади організації та діяльності спеціально уповноваженого органу щодо запобігання корупції, відповідального, зокрема, за комплекс заходів із формування та реалізації антикорупційної політики. Зазначений орган повинен мати гарантії незалежної діяльності із забезпеченням широкої участі в ній представників громадянського суспільства і на нього мають бути покладені, зокрема, такі функції: підготовка щорічного звіту про стан виконання Антикорупційної стратегії та проекту доповіді щодо реалізації засад антикорупційної політики; аналіз стану справ з питань корупції, підготовка пропозицій щодо заходів нормативно-правового, організаційного, кадрового характеру; моніторинг та координація виконання антикорупційної програми; контроль за дотриманням законодавства про конфлікт інтересів та декларування майна, доходів, видатків та зобов'язань фінансового характеру; залучення громадськості до формування, реалізації та моніторингу антикорупційної політики; поширення інформації про корупцію, проведення заходів із формування світогляду неприйняття корупції; 2) розробка проекту акта Кабінету Міністрів України щодо схвалення загальнонаціональної методики оцінки рівня корупції відповідно до стандартів ООН, щороку проводити із залученням громадськості дослідження щодо сприйняття корупції та довіри населення до органів, відповідальних за запобігання корупції, готовності населення брати участь у заходах щодо запобігання корупції, поширеності та видів моделей корупційної поведінки,

корупціогенних ризиків у відповідних сферах; 3) проведення щорічних слухань у Верховній Раді України щодо національного звіту про стан справ з питань запобігання корупції, що готуватиметься спеціально уповноваженим органом з питань антикорупційної політики, та оприлюднювати звіт разом із висновками та рекомендаціями парламентських слухань; 4) забезпечення імплементації міжнародних стандартів співпраці влади та громадськості у прийнятті рішень у сфері антикорупційної політики, зокрема закріплених у Кодексі кращих практик участі громадськості у процесі прийняття рішень, ухваленому конференцією міжнародних неурядових організацій Ради Європи 1 жовтня 2009 року, та перехід до нових форм співпраці, таких як діалог та партнерство; 5) проведення на постійній основі інформаційних кампаній, орієнтованих на різні соціальні групи та спрямованих на усунення толерантного ставлення до корупції, підвищення рівня співпраці влади та громадян у протидії корупції».

Основним та пріоритетним напрямом реалізації державної антикорупційної політики при цьому цілком слушно визначено «запобігання корупції в органах публічної влади, що становить профільну адміністративно-правову сферу нормативного регулювання суспільних відносин, адже безпосередньо стосується державного управління та місцевого самоврядування, зокрема таких адміністративно-правових інститутів, як державна служба, служба в органах місцевого самоврядування, адміністративно-господарська діяльність суб'єктів публічної влади, реалізація функцій публічного управління, а тому адміністративно-правове антикорупційне регулювання відносин у сфері здійснення владних повноважень є фундаментом та ключовим елементом правового механізму реалізації державної антикорупційної політики, що згідно чинному законодавству притаманне і, у тому числі, національній правовій системі України, яка побудована на спільних для європейських держав принципових засадах нормотворчості та правореалізації» [88].

Подібне місце, роль та значення адміністративно-правового регулювання серед нормативно-правових засад реалізації державної антикорупційної політики пояснюється з тих позицій, що рівень та масштаби корупції в державі, ефективність протидії корупційним процесам значною мірою залежать від доброчесності виборних посадових осіб, демократичності політичної системи загалом і виборчого процесу зокрема, але декілька останніх виборчих кампаній в Україні, зокрема місцеві вибори 2010 року, парламентські вибори 2012 року та вибори на деяких дільницях 2013 року, свідчать, що грубі порушення демократичних принципів волевиявлення (втручання влади у виборчий процес, підкуп виборців, незаконні судові рішення) призвели до того, що здебільшого на виборні посади потрапляють особи, які не відповідають стандартам доброчесності [88].

При цьому «обмеження щодо запобігання корупції на державних підприємствах діє лише стосовно посадових осіб юридичних осіб публічного права, що не охоплює велику частину працівників державних підприємств. Це спричиняє виникнення конфліктів інтересів (наприклад, укладення контрактів із пов'язаними з менеджментом державних підприємств юридичними особами), непрозорого кадрового добору, що призводить до роботи на одному підприємстві близьких родичів або некомпетентних осіб, наближених до керівництва державного підприємства, ведення власного бізнесу за рахунок ресурсів державного підприємства». Закупівлі за кошти підприємств виведені за межі прозорих процедур, а політика щодо запобігання корупції фактично не проводиться. Крім того, діяльність державних підприємств є непрозорою, громадськість не має змоги отримати інформацію про мету та підстави їх утворення, економічний ефект від їх діяльності, надане державою майно та фінансові зобов'язання і результати діяльності цих підприємств. Зазначене призводить до значних збитків у діяльності державного сектору економіки та неефективного управління державним майном [88], що також має бути ефективно подолано адміністративно-правовими методами, оскільки безпосередньо стосується

сфери публічного управління, зокрема управління таким складним та важливим для забезпечення нормальної життєдіяльності суспільства об'єктом, як державне та комунальне майно.

Виходячи з означених основних проблем та реального стану запобігання корупції у публічному управлінні (йдеться як про державне управління, так і про місцеве самоврядування, а також державний сектор економіки, що функціонує у різних організаційно-правових формах), п. 3 Закону № 1699-VII визначено такі основні засадничі антикорупційні заходи для подолання корупції у сфері діяльності органів виконавчої влади: 1) внесення змін до законодавства щодо прийняття та періодичного перегляду антикорупційних програм у центральних органах виконавчої влади та на державних підприємствах, причому програми повинні складатися на підставі результатів проведеного аналізу корупційних ризиків у сфері діяльності відповідного органу влади або підприємства, погоджуватися спеціально уповноваженим органом з питань антикорупційної політики і передбачати, зокрема: визначення засад загальної відомчої політики щодо запобігання та протидії корупції у відповідній сфері, осіб, відповідальних за моніторинг її імплементації, оцінку та періодичний перегляд; методологію оцінки корупційних ризиків у діяльності органу або державного підприємства, корупційні ризики, причини, що їх породжують, та умови, що до них призводять; заходи щодо усунення корупційних ризиків, осіб, відповідальних за їх здійснення, строки та необхідні ресурси; навчання та заходи з поширення інформації про програми антикорупційного спрямування; процедури проведення моніторингу та оцінки виконання програм; 2) створення в органах виконавчої влади та на державних підприємствах комісії у складі працівників підприємств на чолі із заступником керівника органу/державного підприємства, до повноважень яких мають належати визначення пріоритетів, координація та моніторинг виконання програм, надання консультацій та порад з питань запобігання корупції, розгляд інформації про підозри в корупції; запровадити інші механізми запобігання

корупції, зокрема такі, як кодекси етики, внутрішні та зовнішні (до спеціально уповноважених органів щодо протидії корупції) канали повідомлення про корупцію і механізми збереження анонімності заявника та його захисту від переслідування, системи виявлення, оцінки корупційних ризиків та реагування на них; 3) ухвалення актів з питань внесення змін до законів та підзаконних нормативно-правових актів щодо: запровадження стандартів і рекомендацій Організації економічної співпраці та розвитку з корпоративного управління на державних підприємствах у діяльність державних підприємств в Україні; поширення стандартів запобігання корупції, визначених Законом України «Про запобігання корупції», на державні підприємства, зокрема щодо запобігання конфлікту інтересів, етики поведінки, декларування майна, доходів, витрат та зобов'язань фінансового характеру [88].

Окремо визначено заходи щодо запобіганню корупції при адміністративному здійсненні державних закупівель, зокрема: «1) внесення змін до законодавства з метою: вільного доступу до даних Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців через Інтернет, зокрема до даних про кінцевих вигодоодержувачів юридичних осіб, фінансових звітів та статутних документів; розкриття даних Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та Державного земельного кадастру через вільний доступ в Інтернеті, у тому числі доступ до даних про об'єкти і суб'єкти прав, про їх обтяження; оприлюднення та створення умов для доступу до інформації про використання публічних коштів, якими розпоряджаються державні установи, суб'єкти господарювання державної і комунальної власності, установи загальнообов'язкового державного страхування і органи Пенсійного фонду України, зокрема шляхом оприлюднення в Інтернеті та створення умов для доступу в режимі реального часу до всіх транзакцій на рахунках центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів; розкриття фінансовими установами інформації про

платежі до державного та місцевих бюджетів, які сплачують суб'єкти господарювання, що мають право на видобуток корисних копалин або використання природних ресурсів; створення (визначення) державного органу контролю за додержанням права на доступ до інформації, що відповідатиме стандартам незалежності та ефективності; 2) проведення інвентаризації публічних реєстрів, які містять суспільно важливу інформацію та їх розкриття з урахуванням вимог щодо захисту персональних даних, спрощення доступу (в тому числі здешевлення доступу) до публічних реєстрів; 3) створення нормативно-правових та організаційних основ для запровадження доступу до інформації у формі «відкритих даних» та повторного використання інформації (внесення з цією метою змін до законодавчих актів, прийняття підзаконних нормативно-правових актів для визначення стандартів оприлюднення інформації у формі «відкритих даних», зокрема на єдиному державному веб-порталі «відкритих даних», визначеного уповноваженого органу з питань впровадження стандартів «відкритих даних», реалізація відповідних положень); 4) забезпечення активної участі України в міжнародних ініціативах прозорості та досягнення високого рівня відповідності стандартам міжнародних ініціатив, зокрема впровадження стандартів ініціатив з прозорості видобувних галузей, будівельного сектору та Індексу відкритості бюджету» [88].

2.2. Антикорупційна стратегія як основа антикорупційної політики держави

Найважливіші нормативно-правові засади державної антикорупційної політики також систематизовано та комплексно сформульовано у спеціальному Законі України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 р. [89]. Зазначений законодавчий акт, який є основним джерелом правової регулювання антикорупційних заходів в Україні визначає поняття та основні напрями державної антикорупційної політики (ст.ст. 18-21).

Так, у відповідності до п. 1 ст. 18, засади антикорупційної політики (Антикорупційна стратегія) визначаються Верховною Радою України. Отже, відповідний законодавчий акт на 2015-2017 рр., який був детально проаналізований вище, є наразі чинним джерелом концептуальних засад формування та реалізації державної антикорупційної політики.

Верховна Рада України щороку не пізніше 1 червня проводить парламентські слухання з питань ситуації щодо корупції, затверджує та оприлюднює щорічну національну доповідь щодо реалізації засад антикорупційної політики. Антикорупційна стратегія розробляється Національним агентством з питань запобігання корупції (Далі – НАЗК) на основі аналізу ситуації щодо корупції, а також результатів виконання попередньої антикорупційної стратегії та реалізується шляхом виконання державної програми, яка розробляється Національним агентством та затверджується Кабінетом Міністрів України, тобто механізм реалізації вказаного документу, на наш погляд, має суто адміністративно-правовий характер та відноситься до повноважень органів виконавчої влади.

Від загальнодержавної Антикорупційної стратегії (стратегічні нормативно-правові засади реалізації антикорупційної політики) слід відрізнити передбачені ст. 19 Закону України «Про запобігання корупції» антикорупційні програми, які приймаються в окремих органах (тактичні

нормативно-правові засади антикорупційної політики), а саме в: Адміністрації Президента України, Апараті Верховної Ради України, Секретаріаті Кабінету Міністрів України, Секретаріаті Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Генеральній прокуратурі України, Службі безпеки України, міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, інших державних органах, юрисдикція яких поширюється на всю територію України, обласних, Київській та Севастопольській міських державних адміністраціях, державних цільових фондах – шляхом затвердження їх керівниками; Апараті Ради національної безпеки і оборони України – шляхом затвердження Секретарем Ради національної безпеки і оборони України; Національному банку України – шляхом затвердження Правлінням банку; Рахунковій палаті, Центральній виборчій комісії, Вищій раді правосуддя, Верховній Раді Автономної Республіки Крим, обласних радах, Київській та Севастопольській міських радах, Раді міністрів Автономної Республіки Крим – шляхом затвердження їх рішеннями [89].

У цьому антикорупційному програмі підлягають погодженню НАЗК і потрібно обов'язково передбачити такі структурні елементи: «визначення засаду загальної відомої політики щодо розповсюдження та протидії корупції у відповідній діяльності, заходах з їх реалізації, а також при виконанні антикорупційної стратегії та державної антикорупційної програми; оцінка корупційних ризиків; навчання та заходи з поширення формацій щодо програми антикорупційного спрямування; процедури щодо моніторингу виконання та періодична програма перегляду» [9].

У свою чергу, НАЗК готує проект щорічної національної доповіді щодо реалізації засад антикорупційної політики, який не пізніше 1 квітня подається до Кабінету Міністрів України та відображає такі відомості: «1) статистичні дані про результати діяльності спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції з обов'язковим зазначенням таких даних: а) кількість зареєстрованих кожним зі спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції повідомлень про кримінальні корупційні правопорушення

та правопорушення, пов'язані з корупцією; б) кількість оперативно-розшукових справ, заведених спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції, та їх результативність; в) кількість осіб, щодо яких складено обвинувальні акти щодо вчинення ними кримінальних корупційних правопорушень і правопорушень, пов'язаних з корупцією, а також протоколи про вчинення адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією; г) кількість осіб, щодо яких набрав законної сили обвинувальний вирок суду щодо вчинення ними кримінальних корупційних правопорушень, а також на яких накладено адміністративне стягнення за правопорушення, пов'язане з корупцією; ґ) кількість осіб, щодо яких набрав законної сили виправдувальний вирок суду щодо вчинення ними відповідних правопорушень, а також щодо яких закрито відповідне адміністративне провадження без накладення стягнення; д) відомості окремо за категоріями осіб і за видами відповідальності за корупційні правопорушення та правопорушення, пов'язані з корупцією; е) кількість осіб, звільнених з посади (роботи, служби) у зв'язку з притягненням до відповідальності за корупційні правопорушення або правопорушення, пов'язані з корупцією, а також осіб, стосовно яких застосоване як основне/додаткове покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю; є) відомості про розмір збитків і шкоди, завданих корупційними правопорушеннями та правопорушеннями, пов'язаними з корупцією, стан та обсяги їх відшкодування; ж) відомості про кошти та інше майно, одержані внаслідок вчинення корупційних правопорушень або правопорушень, пов'язаних з корупцією, конфісковані за рішенням суду, а також кошти у розмірі вартості незаконно одержаних послуг чи пільг, стягнені на користь держави; з) відомості про кошти та інше майно, одержані внаслідок корупційних правопорушень або правопорушень, пов'язаних з корупцією, повернуті в Україну із-за кордону, та розпорядження ними; и) відомості про конфіскацію предметів та доходів від кримінальних корупційних правопорушень; і) кількість пропозицій щодо скасування відповідними

органами або посадовими особами нормативно-правових актів, рішень, виданих (прийнятих) внаслідок вчинення корупційного правопорушення, та результати їх розгляду; і) відомості про визнані незаконними в судовому порядку за заявою заінтересованих фізичної особи, об'єднання громадян, юридичної особи, державного органу, органу місцевого самоврядування нормативно-правових актів, рішень, виданих (прийнятих) внаслідок вчинення корупційного правопорушення; й) кількість направлених подань про усунення причин і умов, що сприяли вчиненню корупційного правопорушення та правопорушення, пов'язаного з корупцією, або невиконанню вимог антикорупційного законодавства; к) співпрацю з відповідними органами інших держав, міжнародними організаціями і зарубіжними недержавними організаціями та укладені з ними угоди про співробітництво; л) співпрацю з недержавними організаціями і засобами масової інформації; м) штат спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції, кваліфікацію та досвід їх працівників, підвищення їх кваліфікації; н) діяльність підрозділів внутрішньої безпеки спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції; кількість повідомлень про вчинення правопорушень їх працівниками, результати розгляду таких повідомлень, притягнення працівників підрозділів внутрішньої безпеки до відповідальності; о) обсяги фінансування спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції; п) інші відомості, що стосуються результатів діяльності спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції та виконання їх повноважень;

2) узагальнені результати антикорупційної експертизи нормативно-правових актів та проектів нормативно-правових актів;

3) інформація про результати виконання органами державної влади заходів щодо запобігання та протидії корупції, у тому числі в рамках міжнародного співробітництва;

4) узагальнений аналіз ситуації щодо корупції із зазначенням:
а) виявлених державними органами, органами влади Автономної Республіки

Крим, органами місцевого самоврядування корупціогенних факторів у їх діяльності та реалізації ними заходів щодо усунення зазначених факторів; б) результатів соціологічних і аналітичних досліджень з вивчення ситуації щодо корупції, проведених державними органами, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, міжнародними організаціями, громадськими об'єднаннями; в) стану виконання міжнародно-правових зобов'язань у сфері запобігання і протидії корупції; г) впливу здійснюваних заходів на рівень корупції на основі статистичних даних та результатів соціологічних досліджень; 5) звіт про стан виконання Антикоруptionної стратегії; 6) висновки та рекомендації» [89].

У свою чергу, спеціально узагальнені суб'єкти у сфері протидії корупції, інші державні організації, органи влади Автономної Республіки Крим, організовують місцеве самоврядування до 15 лютого подають до Національної агенції інформації, необхідну для підготовки національних доповідей щодо реалізації засідання антикорупційної політики. Результатом підготовки зазначених документів є механізм, у відповідності до якого Кабінет Міністерства України щороку не пізніше 15 квітня розглядається та здійснюється проект національної довідки щодо реалізації засаду антикорупційної політики, який проводиться десятьма робочими днями з дня утворення, зробленими від Верховної Ради України (ст. 20) [89].

Отже, огляд та розуміння Кабінетом Міністрів України проекту національної довідки щодо реалізації засаду антикорупційної політики, створюючи відповідність до його результатів та відповідних вісників за змістом та якістю антикорупційної програми та державної антикорупційної стратегії на наступний період, саме тому, що організація влади поклала завдання щодо точніше, збільшення реалізації антикорупційних доходів у припиненому житті.

Виходячи з подібного підходу, під адміністративно-правовим регулюванням реалізації державної антикорупційної політики, на наш погляд, слід розуміти норму сукупності, принципи та механізми реалізації

антикорупційної політики, сформовані на протидії корупції у сфері громадсько-державних відносин, державна служба, публічна діяльність, а також норми, які встановлюють життєздатність адміністративної корупції, і процедура відкладається.

Іншими словами, адміністративне законодавство регулює здійснення антикорупційних надходжень, після чого нормальний порядок державного управління офіційно та функціонально відновлюється.

Особливе положення концептуально вводиться у фундаментальну теоретико-методологічну позицію, яка формується в спеціалізовану адміністративно-правову науку. Так, З. С. Гладун розглядає, що адміністративно-правовий механізм боротьби з корупцією охоплює встановлення норм права, які забороняють вчинення корупційних діянь, а також органи адміністративної відповідальності за їх скоєння, визначення

При цьому, на наш погляд, саме нормативно-правові акти, які регламентують різні сторони протидії корупції та формують комплекс та універсальне антикорупційне законодавство, складають основу адміністративно-правового регулювання реалізації антикорупційної політики, а також усі ці чинники повинні розглянути в єдиному діалектичному взаємозв'язку та цілісність, виявляючи ці норми, які здійснюють управління напрямками на забезпечення нормального порядку здійснення публічного управління та діяльності органів державної влади, зокрема, суб'єктів протидії корупції в якості галузевих адміністративно-правових.

Таким чином, у цілому, адміністративно-правове регулювання реалізації державної антикорупційної політики, на наш погляд, є державно-владна, організаційно-розподільна, виконавчо-підзаконна природа та створені такі структурні елементи, створені для забезпечення нормального управління державним управлінням у суспільному житті: а) норми, що регулюють організацію та ефективність реалізації антикорупційної політики; б) норми організації та діяльності державних органів так званих урядових урядів та організації самовизначеного органу, зокрема - для більш важливої державно-

урядової посади; в) норми, які встановлюють право на адміністративну корупцію, правову процедуру та порядок обґрунтованого використання предмета.

Окремо слід слідкувати за суттєвим впливом на нормативно-правові норми, зокрема - адміністративно-правові, регулювання реалізації державної антикорупційної політики міжнародно-правових стандартів протидії корупції, особливості - європейських правових антикорупційних засад, формування національного антикорупційного законодавства в сучасних умовах європейської міждержавної інтеграції України, враховуючи на ідентифікацію та ратифікацію Угоди про асоціацію з Європейським Союзом.

Даний документ був підписаний усіма штатами і жив на національний дохід усіх необхідних заробітків, які не могли бути зіпсовані, якщо на закон посилався законодавець. На Генеральній Асамблеї ООН, яка відбулася в Гавані в 1990 році, високо оцінили «практичний дохід від корупції» та відзначили важливість значно нижчого боргу.

Згідно з цим документом, відповідачі відповідають за: аналіз адекватності свого кримінального законодавства, включаючи процесуальні норми, з командою, яка реагує на всі види корупції; розробити адміністративні та регулятивні механізми попередженої корупції; встановлені процедури вивільнення, розслідування та засудження корумпованих посадових осіб; розробити ораві положень для конфіскації коштів та майна, набутих в результаті корупції; вжити відповідних заходів до підприємств, лояльних до системних, масштабних проявів злочинної корупції.

Значення цього часу визначене завдання не змінюється. Вони уточнювали, отримали деталі в різних документах, прийнятих в рамках ООН [96, с. 20-37].

У цьому контексті ви можете спостерігати значний приплив антикорупційної політики в Україну.

Для того, щоб встановити антикорупційну політику українців без будь-якої безпосередньої форми, 28 червня 2003 року була схвалена резолюція

Європейської комісії про комплексну політику Європейського Союзу проти корупціонерів. У цьому випадку були встановлені основні принципи корупції в СРСР та роз'яснені принципи проти корупції в нових державах-членах, кандидатах-кандидатах, сторонніх членах.

З цього приводу Рада Європейського Союзу побачила Рамку резолюції "Про боротьбу з корупцією в приватному секторі" № 568 проти 22 серпня 2003 р., в якій було повідомлено, що "активний" син пасивного, який був "пасивний" і "пасивний".

У цілому, аналіз діяльності у сфері протидії та запобігання корупції згаданих вищих міжнародних організацій показує одну з найважливіших тенденцій – антикорупційні угоди посилюють політичні зв'язки в боротьбі з корупцією та визначають основні міжнародні норми та внаслідок цього повідомлення [97, с. 20-37]. Це, за слушним твердженням С. М. Клімової і Т. В. Ковальнової, засвідчити про те, що міжнародне сітовариство відносно зацікавлене в тому, щоб продовжувати корупції як на національному рівні, так і в міжнародному масштабі [97, с. 23].

Спадщина широкого впровадження національних правових систем Українське міжнародне правоохоронне агентство проти корупції зупинилось у 2014 році Усі закони про боротьбу з корупцією, проаналізовані іншими, які в авангарді законодавчого комплексу комплексно виправили основоположне нормативне право, заклали реалізацію антикорупційної політики.

Необхідно визначити, що за якість нормативно-правового, що передбачає адміністративно-правове регулювання засудження реалізації антикорупційної політики, що забезпечує якість розробок таких засад, що, у своїй відповідності, впливає, серед інших чинників, необхідне залучення наук, практики та громадськості до попереднього аналізу Корупція загрожує створенням ефективних державних механізмів проти корупційної корупції і негативної соціальної поведінки.

Як результат помітних незаконних насаджень, ефективність антикорупційних нормативно-правових прав у міжнародному праві держави

та національній правовій системі, внаслідок чого людський мозок сильно постраждав. Слід погодитися з О. Л. Копиленком у тому твердженні, що «якість законів, внаслідок чого суттєво забезпечують їх практично-практичну практичну ефективність у суспільному житті, створюють з цілої системи артерій, до яких відносяться: юридичний аспект (нормативність, повнота, конкретне законодавче регулювання); рухомий аспект (простота, лаконічність, правдивість, точність); логічний аспект (видимість, позитивність, невимовність); соціологічний аспект (критична ю соціальна ефективність)» [98, с. 39].

У свою чергу, «ефективність законодавства - це поглиблення взаємозв'язку між результатами, досягнення в процесі реалізації законодавства, і те, що забезпечується, коли воно було прийняте, тобто, іншими словами, ефективність законодавства після вимірювання його внеском при зміні правових основ державного та суспільного життя, в забезпечення законності та свободи людини та громадянина, а тому ефективність конодидавства оцінюється за всі результати діяльності самого влади» [85-87].

Отже, у сучасних правових системах «основними параметрами якісної оцінки антикорупційного законодавства та процесу законотворчості у вказаній предметній сфері суспільної життєдіяльності є якість та ефективність відповідних засадничих положень чинних антикорупційних законів і підзаконних актів. При цьому якість законотворчого процесу досягається за рахунок дотримання юридичних, мовних, логічних та соціологічних норм на усіх його стадіях, а ефективність законотворчості та законодавства вимірюється його практичним застосуванням, здатністю належним чином на засадах справедливості та принципу верховенства права регулювати найважливіші суспільні відносини, забезпечуючи у цих відносинах пріоритет забезпечення прав і свобод людини та громадянина, що є ключовою конституційно визначеною метою діяльності будь-якої сучасної правової держави».

Слід відзначити і ту важливу роль, яку «відіграє у процесі забезпечення якості та ефективності дії антикорупційного законодавства загальний рівень правової культури суспільства та його правової свідомості, здатність суб'єктів права належним чином розуміти та реалізовувати приписи нормативно-правових актів щодо протидії та запобігання корупції як негативному соціальному явищу та окремим корупційним проявам у повсякденному житті».

Слід зазначити, що «ухвалення зазначених законодавчих актів дозволило сформувати цілісну парадигму державної антикорупційної політики та вже досягнути певних позитивних практичних результатів, які доцільно вважати прикладами реалізації відповідних основоположних засад стратегічного характеру» [99, с. 471-472]. До таких результатів, серед інших, можна віднести наступні: прийняття низки антикорупційних нормативно-правових актів та внесення до них змін щодо запобігання виникненню корупційних ризиків; урізання повноважень окремих органів (зокрема, органи прокуратури в Україні вже позбавлені функції загального нагляду); зміна вектору діяльності правоохоронних органів (основним нормативним актом, яким це здійснено є Закон України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 р. № 580-VIII [100], що «визначає правові засади організації та діяльності Національної поліції України, статус поліцейських, а також порядок проходження служби в Національній поліції України; у зв'язку з набранням чинності цього нормативно-правового акту відбувається переатестація колишніх працівників міліції, які виявили бажання служити в Національній поліції України, зокрема, здійснюється перевірка їх матеріального стану та його відповідності легально отриманим доходам); призначення директора та відбір 140-ка детективів Антикорупційного бюро України; створення системи електронних закупівель та електронного урядування (наприклад, система PROZORRO дає можливість на основі використання електронних засобів на кожному етапі закупівельного процесу (визначення вимог до претендентів, подання пропозицій, проведення

тендерів, здійснення платежів) здійснювати контроль з боку кожного громадянина за державними закупівлями та значно ускладнює можливість виникнення корупційної складової. За оцінками експертів ця система не тільки завоювала значну довіру серед замовників (вже понад 1,5 тис.) та постачальників (близько 5 тис.), а й допомогла зекономити державі за 10 місяців свого функціонування приблизно 400 млн. грн.)» [101].

Водночас, поряд з позитивними змінами у нормативно-правовому регулюванні реалізації державної антикорупційної політики, слід відзначити деякі проблемні питання та недоліки чинного законодавства, які потребують певного корегування шляхом внесення змін та доповнень до профільних законів і підзаконних актів з метою створення найсприятливіших правових умов для протидії та запобігання корупції у суспільстві, включаючи корупційні прояви адміністративного характеру у публічно-владній сфері.

До найсуттєвіших недоліків та невирішених досі проблем антикорупційного нормативно-правового регулювання, як вбачається, доцільно віднести такі: «а) недосконалість назви Закону України «Про запобігання корупції», оскільки термін «запобігання» означає, перш за все, профілактичні дії щодо недопущення корупційних діянь у майбутньому та створення сприятливих умов для зменшення рівня корупції як соціального явища, натомість антикорупційна політика є комплексною категорією, що охоплює також і правоохоронну протидію корупції та притягнення до відповідальності винних осіб, а тому такий напрям, як «протидія корупції» потребує відображення у назві закону, що є одним з показників загальної якості законодавчого акту; б) дещо спірний характер має наділення окремих органів державної влади (наприклад, міністерств, місцевих державних адміністрацій та інших) повноваженням щодо ухвалення антикорупційних програм власної діяльності, оскільки подібні завдання для забезпечення їх обґрунтованості та дієвості виконання має нормативно визначати зовнішній орган, наприклад, для органів державної виконавчої влади такі програми міг би розробляти та затверджувати Кабінет Міністрів України, забезпечуючи

разом з тим ефективний контроль за виконанням цих засадничих документів;

в) відсутність у НАЗК конституційно визначеного статусу спеціального органу виконавчої влади, що створює відповідну колізію між положеннями Конституції України та нормами антикорупційного законодавства;

г) розмитість та недостатня урегульованість деяких визначень, що використовуються у Законі України «Про запобігання корупції», наприклад обов'язок посадових та службових осіб юридичних осіб, інших осіб, які виконують роботу та перебувають з юридичними особами у трудових відносинах, «утримуватися від поведінки, яка може бути розціненою як готовність вчинити корупційне правопорушення, пов'язане з діяльністю юридичної особи», адже у даному випадку є не цілком зрозумілим, що саме мається на увазі під подібною поведінкою зобов'язаних осіб – суб'єктів потенційних корупційних правопорушень, враховуючи і ту обставину, що «готовність до вчинення» становить скоріше морально-психологічну категорію, ніж реальний склад корупційного діяння, яке підпадає під той чи інший вид юридичної відповідальності».

Як вбачається, з точки зору підвищення якості законодавчого регулювання реалізації державної антикорупційної політики корисним кроком було б розроблення та прийняття єдиного законодавчого акту, що об'єднав би норми різних галузей права про механізми протидії корупції та діяльність уповноважених суб'єктів – Антикорупційного кодексу України замість цілої низки законів та підзаконних джерел, проаналізованих у даному дослідженні.

Реалізація подібного кодифікаційного підходу для підвищення якості нормативно-правового регулювання протидії корупції, за нашим глибоким переконанням, дасть змогу усунути дублювання повноважень суб'єктів реалізації антикорупційної політики та прогалини у регулюванні застосування антикорупційних механізмів, створить умови для однакового розуміння антикорупційних норм, вирішить колізійні питання щодо співвідношення деяких корупційних адміністративних правопорушень та

кримінальних злочинів, затвердить єдину міжгалузеву термінологію протидії корупції тощо, що позитивно вплине, у тому числі, на забезпечення однакового застосування антикорупційного законодавства судами України при практичному вирішенні відповідних юридичних справ.

Виходячи з необхідності вирішення зазначених проблем та прогалин чинного антикорупційного законодавства, створення єдиного кодифікованого Антикорупційного кодексу з урахуванням усіх вказаних вище зауважень та за умови виправлення відповідних законодавчих недоліків дозволило б, на наш погляд, завершити на рівні нормативно-правового регулювання процес комплексного реформування вітчизняного антикорупційного законодавства та поєднати концептуальні засади протидії корупції з практичними механізмами безпосередньої реалізації державної антикорупційної політики, у тому числі – в публічно-владній сфері, яка становить ключовий напрям протидії корупції у відповідності до універсальних та європейських міжнародно-правових антикорупційних стандартів.

В цілому, аналізуючи правові засади реалізації антикорупційної політики в Україні та місце серед них адміністративно-правового регулювання, можна дійти до таких найважливіших висновків: а) концептуальні, основоположні нормативно-правові засади реалізації державної антикорупційної політики визначаються насамперед на законодавчому рівні (але конкретизуються та деталізуються також на рівні підзаконних нормативно-правових актів), що підкреслює виключну важливість та комплексність вказаної сфери правового регулювання; б) можна визначити два рівні формування відповідних засадничих правових норм – стратегічний (загальнодержавний), джерелом якого обов'язково є закони як нормативно-правові акти вищої сили, і тактичний (відомчий), який регулюється підзаконними нормативно-правовими актами, зокрема – антикорупційними програмами органів державної влади та місцевого самоврядування; в) безпосередній вплив на визначення нормативно-правових засад реалізації державної антикорупційної політики, у сучасних умовах

європейської міждержавної інтеграції та підписання і ратифікації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, здійснюють імplementовані до національної правової системи універсальні та європейські рамкові документи з питань протидії та запобігання корупції, прямим наслідком чого є ухвалення низки антикорупційних законів 2014 р., що у сукупності формують цілісну антикорупційну стратегію державної політики, яка враховує та втілює на внутрішньодержавному рівні міжнародно-правові зобов'язання імперативного характеру; г) обсяг адміністративно-правового регулювання реалізації антикорупційної політики визначається сферою діяльності публічної влади, яка здійснює державне управління як через органи державної влади, так і через органи місцевого самоврядування, порядок створення, функціонування та компетенційна спрямованість діяльності яких має адміністративно-правовий (організаційно-розпорядчий, публічно-владний) характер; д) під адміністративно-правовим регулюванням реалізації державної антикорупційної політики слід розуміти сукупність норм, принципів та механізмів реалізації антикорупційної політики, спрямованих на протидію корупції у сфері публічно-владних відносин, у тому числі – державної служби, діяльності органів державної виконавчої влади та місцевого самоврядування, а також норми, що встановлюють відповідальність за адміністративні корупційні правопорушення та процедуру її застосування; є) адміністративно-правове регулювання реалізації державної антикорупційної політики має державно-владну, організаційно-розпорядницьку, виконавчо-підзаконну природу та складається з сукупності структурних елементів, спрямованих на забезпечення нормального порядку державного управління у суспільному житті, до яких відносяться: норми, що регулюють організацію та діяльність суб'єктів реалізації антикорупційної політики; норми про організацію та діяльність державних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, зокрема – про їх повноваження публічно-владного змісту; норми, що встановлюють відповідальність за адміністративні корупційні

правопорушення та процедуру її застосування уповноваженими суб'єктами; ж) з точки зору підвищення якості законодавчого регулювання реалізації державної антикорупційної політики корисним кроком було б розроблення та прийняття єдиного законодавчого акту, що об'єднав би норми різних галузей права про механізми протидії корупції та діяльність уповноважених суб'єктів – Антикорупційного кодексу України, що дасть змогу усунути дублювання повноважень суб'єктів реалізації антикорупційної політики та прогалини у регулюванні застосування антикорупційних механізмів, створить умови для однакового розуміння антикорупційних норм, вирішить колізійні питання щодо співвідношення деяких корупційних адміністративних правопорушень та кримінальних злочинів, затвердить єдину міжгалузеву термінологію протидії корупції тощо, що позитивно вплине, у тому числі, на забезпечення однакового застосування антикорупційного законодавства судами України при практичному вирішенні відповідних юридичних справ.

Висновки до розділу 2

Визначено, що під правовим регулюванням реалізації державної антикорупційної політики слід розуміти сукупність норм, принципів та механізмів реалізації антикорупційної політики, спрямованих на протидію корупції у сфері публічно-владних відносин, у тому числі – державної служби, діяльності органів державної виконавчої влади та місцевого самоврядування, а також норми, що встановлюють відповідальність за корупційні правопорушення та процедуру її застосування.

Показано, що з точки зору підвищення якості законодавчого регулювання реалізації державної антикорупційної політики корисним кроком було б розроблення та прийняття єдиного законодавчого акту, що об'єднав би норми різних галузей права про механізми протидії корупції та діяльність уповноважених суб'єктів – Антикорупційного кодексу України, що

дасть змогу усунути дублювання повноважень суб'єктів реалізації антикорупційної політики та прогалини у регулюванні застосування антикорупційних механізмів, створить умови для однакового розуміння антикорупційних норм, вирішить колізійні питання щодо співвідношення деяких корупційних адміністративних правопорушень та кримінальних злочинів, затвердить єдину міжгалузеву термінологію протидії корупції тощо, що позитивно вплине, у тому числі, на забезпечення однакового застосування антикорупційного законодавства судами України при практичному вирішенні відповідних юридичних справ.

РОЗДІЛ 3

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

3.1. Організаційно-правові форми реалізації державної антикорупційної політики

Антикорупційна політика сучасної правової держави завжди реалізується в межах певних нормативно визначених функцій та повноважень конкретних суб'єктів протидії корупції, що випливає з фундаментального принципу незалежності державної влади у спільних державних органах влади, назвавши їх, що визначають рівень життєдіяльності суспільства у всіх сферах суспільства. відносин, є саме антикорупційною функцією.

За цією ціною слід вказати, що повноваження суб'єктів реалізації антикорупційної політики держави не може існувати поза їх функціями, оскільки ці функції функціонують через офіційно-юридичні регламентації відповідних повноважень у законодавчих органах, тому, на наш погляд, ті самі функції

У той час державна антикорупційна функція повністю і практично неможлива без нормативно-правової регулюючої форми методу і реалізації [6].

Таким чином, діяльність будь-якого суб'єкта протидії корупції потребує обов'язкової регламентації правових норм (на рівнях законів та підзаконних актів) конкретних процедурних форм та практичних методів досягнення мети щодо реалізації притаманних їм функцій за допомогою владних повноважень, а також, якщо відповісти, форми та методи реалізації антикорупційної політики доповнюють реальну організаційну та практичну замість функціонально визнаної антикорупційної політики.

Слід також зазначити, що антикорупційні функції державних органів у відповідності до управлінського структурно-функціонального принципу розподілу влади складають основу та значну міру підготовки форм та методів, за допомогою яких досягається нормативно визначена мета щодо максимального недопущення корупційних проявів, зменшення їх кількості та якості у суспільстві в Однок недбалістю нехтують негативні юридичні підпорядкування щодо недавньої корумпованої ортодоксальності різного галузевого характеру.

Отже, у першу чергу слід відмінити співвідношення між теоретико-методологічними категоріями «форма» та «метод» реалізації антикорупційної політики, визначити адміністративно-правову інтерпретацію вказаних понять, встановити їхню залежність від суб'єктів влади проти корупційних проявів у суспільстві, реалізувавши їх. конкретно дійсний, а також навчальний потенціал без негайної заміни повної чинності повністю функціонально компетентної складської антикорупційної політики в Україні.

Аналізуючи пропонувані тлумачення, слід зауважити, що найближчим до адміністративно-правової сфери є таке, що розуміє форму як структуру, структуру, організацію чого-небудь (якщо це буде будь-яка організація діяльності), як у загальному філософському значенні виступає та протидія корупції.

У подібному значенні поняття «форма реалізації антикорупційної політики» є найближчим за сенсом до поняття «організаційно-правова форма реалізації антикорупційної політики» та «форма управлінської діяльності з протидії корупції», оскільки приходять саме про формально-організаційні аспекти реалізації антикорупційних функцій та повноважень, що обов'язково мають бути визначені законодавчо та приєднатися до суворої відповіді до правозастосовчої діяльності регламентованих адміністративних службовців, що здійснюють певну міру, виражаючи процедурну складову протидії корупції.

В адміністративно-правовому значенні, за словами В. Я. Маліновського, форма адміністративної влади (в даному випадку – в антикорупційній сфері) дотримується чинною процедурою в адміністративному законі, відповідно до якої закон був ратифікований. Р. Ф. Васильєв відносить до форм управлінської діяльності наступні: «видання нормативних органів управління та їх застосування, встановлення норм права, застосування норм права, видання індивідуальних органів управління, видання адміністративних актів, видання органів управління, надання інших юридично значущих справ, правові акти, акти державного управління, організаційна робота, оперативно-організаційна робота, проведення спільних організаційних заходів, здійснення громадсько-організаційної діяльності, здійснення матеріально-технічних дій, матеріально-технічні операції, цивільно-правові угоди, складання договорів, засоби внутрішнього примусу інших» [128, с. 100].

В. Н. Габричидзе вважає, що для правильного розуміння кожної адміністративно-адміністративної форми необхідно комплексно навчати чинників, без яких неможливо використовувати саме поняття «форма управлінської діяльності», слід говорити про такі елементи, як видання при прийнятті акта, його характер, зміст і форму, які разом становити поняття певної управлінської діяльності [129, с. 195]. Для досягнення теоретико-методологічного підґрунтя форми адміністративної влади включають класифікацію наступним чином: а) видимий нормативний активний менеджмент; б) візуально ненормальні (індивідуальні) дії; в) незграбно-органічний до міри органічно-повчального характеру; г) здійснити певну матеріальну дію.

На наш погляд, форми реалізації антикорупційної політики як певної встановленої в суспільстві моделі створення державного управління у сфері протидії корупції фактично доцільно розглядаються як комплексні категорії, що забезпечують вид публічно-власної діяльності, так і ті адміністративні акти, які визначають рішення та дію уповноважених суб'єктів протидії

корупції, через що існує сукупна інтерпретація, наприклад, нормативних органів управління та видання таких активів у якості окремих форм реалізації антикорупційної політики держави, оскільки два визначені явища є суспільно-правовою діяльністю, яка створює єдину нормативну форму реалізації, оскільки це означає, що існує нормативна діяльність з допиту проти корупції, так і діяльності інститутів публічної влади з прийняття та забезпечення виконання і дотримання суб'єктами правових відносин.

Іншими словами, форми реалізації антикорупційної політики мають дихотомічну природу і створюють свою діалектичну єдність як персональний вигляд публічно-власної діяльності (внутрішня змінна форма), так і тих актів, якими ця діяльність здійснюється (зовнішні форми формування).

Завершенням детальних концептуально-доктринальних раціональних форм є реалізація антикорупційної політики, можливої щодо деяких основних форм, на основі яких видно офіційну антикорупційну форму законодавчої форми; б) ненормативно-правова форма; в) організаційна форма; г) матеріально-технічна форма реалізації антикорупційної політики.

Нормативно-правова форма реалізації антикорупційної політики використовувалась у минулому, щоб бачити активні нормативно-правові права (юридичні та протизаконні акти), що встановлюються для необережного насадження бетону для конкретного.

У цьому контексті слід зазначити, що в адміністративно-правовій літературі під нормативно-правовим актом розуміється письмовий офіційний документ, прийнятий (виданий) у відповідному правотворчому органі в межах його компетенцій та напрямків, встановлених за мінімальними правовими нормами [130, с. 7]. Доктринально обґрунтований нормативно-правовий акт було доведено до кінця, тому багато співаючих робіт тривалий час, з успішним успіхом, ув'язнені і померли з 2001 року [146; 147].

При цьому у сфері протидії корупції характерною ознакою є необхідність закріплення засадничих основ саме в законах як актів вищої юридичної сили, що приймаються до наступної компетенції (крім легітимних

та призначених у відповідності до законодавчих референдумів) єдиного законодавчого органу.

Якщо нормативно-правові акти, антикорупційні закони мають такі основні позначення: 1) закон приймається без законодавчого представницького органу, який характеризується заселеністю держави на референдумі; 2) закон в межах усунення дій регулює найважливіші суспільні відносини, що за певних умов забезпечує його ефективність (більше того, ст. 92 Конституції України [9] встановлює перелік питань, що регулюють виключно закони України, а також певні сфери суспільних відносин, визначених законодавцем кожними іншими); 3) закон більшої юридичної сили в системі нормативно активних регіонів; 4) закон має загальний характер, а всі інші акти приймаються за допомогою конкретизації та деталізації положень закону (саме ті, що виявляються за подібним розумінням ієрархії та співпраці між нормативно-правовими актами різного рівня, було прийнято Постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 265 «Про затвердження Державної програми щодо реалізації засідання державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2015-2017 роки» [77], що є формою підзаконного розпорядчого забезпечення виконання виконавчої гілкової влади Антикорупційної стратегії як актуальної юридичної сили); 5) закон, що встановлює правові правила поведінки; 6) закон є стабільним нормативним актом; 7) закон відповідної структури (організація, натомість, кінець нормативної атрибуції та правильні атрибути); 8) Закон є нормативним актом, який приймається в особливостях процесуального порядку, що позначає законодавчий процес і створюється за допомогою ряду послідовних стадій (щодо законодавчого процесу слід визначити, що його залишається стадією в офіційному опублікованому законі, а також набрання ним чинності відповідно до моменту підписання, опубліковано або ширшим терміном, зазначеним у самому суді) [13, с. 268].

Загальні засади предметно-змінного зв'язку між базовими романтиками-правовими актами у сфері протидії корупції визначено в

Постанові Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 265 "Доведені державні програми реалізації державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2015-2017 роки" [77]. При застосуванні положень зазначеного підзаконного акту, Антикорупційна стратегія визначає пріоритети державної антикорупційної політики до 2018 року, реалізація якої створює основу для подальшої реформи в цій галузі, оскільки дана можливість зможе використовувати одну з основних причин незалежного стану у справі щодо антикорупційної політики в Україні, яка має фрагментарність. Відсутність законодавства законодавчим органом та Інститутом антикорупційної інфраструктури.

Закон України «Про запобігання корупції» визначає засади формування, моніторингу, координації впровадження антикорупційної політики, залучення інститутів та організацій громадянського суспільства, представників бізнесу до цих процесів, регулювання превентивної діяльності державного механізму, спрямовану на використання можливих та стимулюючих засобів для корупційної діяльності як у публічному, Таким чином, у приватному секторі, і в той же час, відкриття Національних агентств з питань запобігання корупції, ключового елемента інституціоналізованої державної антикорупційної політики.

Закон українців "Про Національне антикорупційне бюро України", а також змінений, який був введений до кримінального законодавства для введення в дію Закону України "Про запобігання корупції", створеного законом законодавчої влади. Таким чином, як зазначається в документі, реалізація цих основних антикорупційних актів дає можливість сформувати систему запобігання корупції, що, у свою чергу, є серйозною проблемою].

Іншою формою реалізації державної антикорупційної політики є ненормативно-правова, яка передбачає застосування норм антикорупційного законодавства суб'єктами протидії корупції за допомогою видання відповідних правозахисних органів (загальних та індивідуальних) та здійснення юридично значущих справ.

Таким чином, органи так званих урядів, які за своїм природним основним предметом ортодоксальності в державі, можуть бути створені як звичайне позбавлення:

- 1) тип дозволу, в такому випадку - акредитація, сертифікація, сертифікат;
- 2) реєстрація нерухомого майна, в цьому випадку легалізація підлягає;
- 3) легалізація активу та перевірка;
- 4) послуги соціального управління [130, с. 11-12].

Крім того, в адміністративно-правовій літературі до ненормативно-правової форми також можна відновити видання цивільно-правових договорів, подання необхідних звітів, застосування засобів зовнішнього примусу, участь органів влади як чи відповідальних осіб у судах, встановлення загальнообов'язкових положень, правил, порядків, інструкцій, заснування економічних санкцій та заходів адміністративного примусу галузевого або відомого характеру [127, с. 429].

В контексті реалізації антикорупційної політики наголошується, що, як і раніше, с. 3 вул. 20 Закону України «Про запобігання корупції» спеціально вповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції, інші державні органи, органи влади Автономної Республіки Крим, організовані самоврядування до 15 лютого року подають до НАЗК інформацію, необхідну для підготовки національної довідки щодо реалізації заснування антикорупційної політики [79], і настільки інформація є про місце законних наступників цього незрозумілого звіту, а гойго іподговка та подання - придатне застосування ненормативно-правових форм реальної антидержави.

Організаційна форма реалізації антикорупційної політики використовується при формуванні диверсифікованих організацій для досягнення більш точної позиції, з вищим рівнем функціональності, зі ступенем коректності завдяки тому, що організаційна форма реалізації антикорупційної політики має якраз виражену розпорядницьку спрямованість, регулюючи норми адміністративного права та захисту.

У теорії адміністративних прав державна адміністративна влада розглядається як організаційно-правова форма обов'язку, яку бека забезпечує колега по огороженню завдань і прийняття. Для всіх цих цілей існує інформація, оперативна (диспетчерська) та дискусійна.

Засідання є організаційно-правовою формою діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, які приймаються нормативно-правовими актами в межах компетенції відповідного органу (наприклад, засідання Кабінету Міністрів України, під час якого приймаються постанови та розподіл з питань протидії корупції).

Семінари будуть проводитись на основі необхідної кваліфікації та методичних консультацій щодо необхідного законодавства та адміністративної спроможності [127, с. 430-431], потім підвищити професійну компетентність персоналу відповідно до антикорупційної політики, а потім підвищити ефективність проведеної антикорупційної системи протидії корупції.

Слід зазначити, що періодичні народи, переважно дискусійний характер, з питань протидії корупції є обов'язковим організаційним заходом для будь-якого державного органу, органу місцевого самоврядування, державної установи, підприємства, організації, порядку організації, що забезпечує відповідні програми та плани, затверджені на відповідному інтернаціональному рівнях.

Так, наприклад, згідно повідомленню на офіційному сайті НАЗК, 19 жовтня 2016 р. у вказаному органі «відбулася робоча нарада, присвячена функціонуванню Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, зокрема практичним аспектам подання електронних декларацій. Як зазначається у повідомленні, спільно з народними депутатами з Комітету Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції, представниками від Генеральної прокуратури України, Національного антикорупційного бюро України, Міністерства внутрішніх справ України,

Національної поліції України, Міністерства юстиції України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Спеціальної антикорупційної прокуратури України та громадських організацій «Антикорупційний захист», «Антикорупційне бюро України», «Transparency International Ukraine», «Інститут розвитку самоорганізації населення» були обговорені юридичні, технічні та правові аспекти електронного декларування. Зокрема, присутні на нараді проаналізували питання щодо технічних вимог форми декларації осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та відповідності форми чинному законодавству у зв'язку з потребою технічного корегування системи е-декларування. Були висловлені претензії щодо деяких полів декларації та наголошено на потребі визначення адміністратора Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Учасники наради також обговорили питання відповідності форми електронного декларування як елемента доказовості у притягненні особи до кримінальної відповідальності та доведення умислу особи в ході відкриття провадження щодо неї. Представники Національної поліції наголосили на потребі термінового внесення змін до Закону «Про запобігання корупції» стосовно захисту окремих видів персональних даних членів сімей учасників АТО з метою гарантування їхньої безпеки. Учасники зустрічі вирішили спільно виробити зміни до форми декларації осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, які будуть затверджені Національним агентством з питань запобігання корупції та зареєстровані в Міністерстві юстиції України найближчими днями. Відповідно до цього рішення, з метою усунення всіх критичних аспектів подання електронних декларацій, в найкоротші терміни мало бути здійснене технічне корегування форми е-декларації» [132].

Прикладом семінару, як форми реалізації антикорупційної політики, є проведений 21 березня 2017 р. виїзний постійно діючий семінар «Запобігання і протидія корупції в органах державної влади та місцевого самоврядування»,

у роботі якого взяли участь керівництво та працівники Ямпільської районної державної адміністрації Сумської області, представники органів місцевого самоврядування, установ та організацій Ямпільського району. Навчання проводили заступник начальника Міжрегіонального управління Нацдержслужби України в Харківській та Сумській областях М. Гаврилюк, директор Сумського центру післядипломної освіти С. Варуха та головний спеціаліст апарату Сумської обласної державної адміністрації (з питань запобігання та протидії корупції) О. Колодченко.

Згідно інформаційному повідомленню про подію у ЗМІ, «на семінарі були висвітлені питання про обмеження при проходженні державної служби, правила етичної поведінки, відповідальність за корупційні правопорушення, електронне декларування доходів державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування. Семінар проходив у формі активного діалогу. На всі запитання присутнім доповідачами надано вичерпні відповіді» [133].

Ще однією формою реалізації антикорупційної політики є матеріально-технічна, яка включає здійснення суб'єктами протидії корупції комплексу матеріально-технічних дій, що забезпечують безпосередньо саму діяльність з протидії корупції, не створюючи при цьому юридичного результату у нормативному чи ненормативному форматі, мають допоміжний (технічний, господарський) характер.

Матеріально-технічна форма реалізації антикорупційної політики передбачає такі основні матеріально-технічні операції, як діловодство та документування, а також матеріально-технічне забезпечення.

Документообіг, за слушним визначенням Л. В. Коваля, «включає підготовку, обробку, зберігання, надання інформації, необхідної для видання актів управління, здійснення управлінських процедур, оформлення будь-яких службових документів, що юридично підтверджують певні факти або право на щось, складання планів, кошторисів, анкет, довідок службового характеру, ведення обліково-статистичної, картотечної роботи, архівів, діловодство (ведення канцелярських справ)» [131, с. 82].

Іншими словами, документообіг забезпечує зовнішні зв'язки суб'єкта реалізації антикорупційної політики та внутрішні організаційні відносини між його структурними підрозділами.

Особливо важливе значення для ефективної реалізації антикорупційної політики має матеріально-технічне забезпечення суб'єктів протидії корупції та безпосередньо антикорупційних заходів, що здійснюються відповідними публічно-владними інституціями.

До матеріально-технічного забезпечення відносять такі дії господарсько-фінансових підрозділів суб'єктів реалізації антикорупційної політики, як придбання та ремонт меблів, обладнання, оргтехніки, виготовлення друкованої продукції, забезпечення працівників відповідного органу канцелярським знаряддям, папером, зв'язком, транспортними засобами, квитками для виїзду у відрядження тощо [127, с. 432].

Окремо при цьому слід відзначити таку специфічну сферу матеріально-технічного забезпечення протидії корупції, як технічне забезпечення оперативно-розшукових заходів компетентних правоохоронних органів.

За оцінкою Р. С. Белкіна, «кінець XIX і початок XX століть ознаменувалися проривом у формуванні дійсно наукових методів і засобів боротьби зі злочинністю, істотно зміненим до того часу і кількісно, і якісно» [134, с. 8].

При цьому «особливості процесу доказування складу корупційних правопорушень (перш за все – злочинів) є такими, що у багатьох випадках виключно застосування вказаних технічних засобів дозволяє викрити подію та встановити вину конкретних осіб, а тому якісне виконання матеріально-технічними підрозділами правоохоронних органів своїх повноважень та їх достатнє бюджетне фінансування є вкрай важливим завданням антикорупційної політики сучасної правової держави» [134, с. 8].

Отже, можна констатувати наявність цілого комплексу форм реалізації антикорупційної політики держави, але найважливішими та визначальними формами є нормативно-правова та ненормативно-правова, оскільки саме в

означених формах держава встановлює засади протидії корупції та здійснює застосування норм чинного антикорупційного законодавства у конкретних індивідуально визначених правових відносинах.

3.2. Особливості практичної реалізації антикорупційних заходів в Україні на сучасному етапі

Слід зазначити, що будь-яка форма реалізації державної антикорупційної політики не може існувати практично, не є життєздатною у суспільних відносинах та втрачає свій юридичний сенс без конкретних методів реалізації суб'єктами протидії корупції притаманного їм обсягу компетенції в частині функцій та повноважень.

Крім того, поняття «метод» як спосіб практичної дії суб'єктів реалізації антикорупційної політики слід відрізнити від теоретичної конструкції «метод правового регулювання», під яким Ю. С. Шемшученко розуміє «спосіб впливу юридичних норм на суспільні відносини» [13, с. 445] (подібну позицію підтримує і О. Ф. Скакун: «Метод правового регулювання – сукупність прийомів та способів правового впливу на суспільні процеси», що відповідає на питання «як?» [122, с. 262]).

В адміністративно-правовій сфері йдеться, насамперед, про методи державного управління, зокрема – у сфері протидії корупції, що цілком виражає одну з найважливіших іманентних функцій сучасної правової держави.

На думку М. В. Онищука, «вчення про методи управління є одним з найбільш важливих складових частин науки про управління» [136, с. 21]. В. Я. Малиновський розуміє під методом управлінської діяльності «інструмент (прийом) приведення в дію об'єктивних закономірностей співіснування явищ, спосіб їх використання» [127, с. 364]. Виходячи з того, що метод управління є продуктом діяльності суб'єкта управління та

застосовується в управлінській практиці конкретною особою на основі її знань і досвіду, категорія метод, на погляд В. В. Цветкова, «є більш «вільною», творчою, на відміну від багатьох інших категорій теорії управління» [137, с. 261].

П. В. Копнін у цьому зв'язку наголошує, що «під методом ми розуміємо спосіб діяльності людини, в якому поєднуються в єдине пізнання об'єктивних закономірностей з людською цілеспрямованістю на пізнання об'єкта і його перетворення» [138, с. 227], з чим можна цілком погодитися, адже «дійсно для ефективної реалізації антикорупційної політики суб'єкт публічно-владних повноважень спочатку повинен об'єктивно та всебічно пізнати корупцію та способи протидії їй як явищу існуючої дійсності, і, на підставі проведеного аналізу, перетворити стан суспільних відносин на бажаний для суспільства шляхом проведення цілісного комплексу антикорупційних заходів в межах своїх повноважень».

Д. М. Овсянко у вузькому адміністративно-правовому значенні розуміє під методом управління «спосіб реалізації його функцій, засіб впливу органу виконавчої влади на об'єкти управління» [24, с. 65]. У свою чергу, за слушним зауваженням І. Л. Бачило, «функції державного органу є визначальним чинником вибору методів їх реалізації, але це не тільки не виключає, а більше того, передбачає творчий пошук засобів досягнення поставлених цілей» [139, с. 47].

Однією єдиною ідеєю формування системи методів державного управління та реалізації державної політики у будь-якій формі соціальних відносин є те, що вони постійно діють до нас, використовуючи нас Зак зауважує з цим приводом В. В. Цветков, «роздержавлення та демонополізація економіки, запровадження ринкового механізму не звільняють державу від виконання багатогранних економічних, соціальних, гуманітарних та інших основних функцій, а зумовлюють виконання їх в інших формах та за допомогою принципів нових методів» [141, с. 13].

Іншими словами, якщо розглянути приклад протидії корупції в приватному секторі, втрата державою значної частини прямого контролю за суб'єктами господарювання в умовах розбудови ринкової економіки не і

Отже, виходячи з загальних визначень поняття «метод», його співпраця як з категорією «форма», так і з найближчих до нього за значенням етимологічної термінології, а також особливості реалізації сучасної антикорупційної політики держави, методи реалізації антикорупційної політики визначають як методи практичної реалізації певних форм антикорупційної політики з її нормативно важливими цінностями в галузі протидії корупції як негативному соціальному явищу

Якщо проводити аналіз класифікації методів реалізації державної політики, у тому значенні, яке в адміністративно-правовій доктрині називається, бракує двох основних методів, де основним і пріоритетним пріоритетом для державних органів управління є використання методу переконання, а метод примусу посідає другорядне місце у відповідній правозастосовчій системі.

У той же час, на наш погляд, різні методи реалізації державної політики не слід змішувати з так званими двома, особливо у випадку встановлення існування верховенства у вигляді нових принципів на основі нових принципи. Виявляючи з розумінням методу реалізації антикорупційної політики як певного практичного способу публічно-власної дії, на підставі чинного антикорупційного законодавства, можна відокремити такі найважливіші, ключові групи методів, що в сукупності та діагностичній єдності складають методологію реалізації державної антикорупційної функції: 1) адміністративні методи; 2) економічні методи; 3) юридичні методи; 4) соціально-психологічні методи.

Під адміністративними методами реалізації антикорупційної політики держава слід розуміти сукупність можливостей реалізації повноважень суб'єктів протидії корупції, заснованих на використанні громадських

організаційних зв'язків та адміністративного (прямого) розпорядництва в публічно-владній сфері.

Відповідно до адміністративного методу, виправна служба може створити додаткову змову проти винного для запобігання корупції [143].

Таким чином, адміністративні методи є своєю правою природою управління, прямими, заснованими та оформленими за допомогою наказом (розподіленням) керівництвом або рішенням органу публічної влади, а також спрямовані на організаційне забезпечення діяльності відповідного органу та його посадових осіб за реалізацією приватних функцій та повноважень.

Економічні методи реалізації антикорупційної політики менш важливі, ніж успішна економіка, а принцип верховенства закріплений у вищих цінностях. Вказані методи становлення власної системи Правові рекомендації щодо реалізації антикорупційної політики, що здійснюються за прямого опосередкованого закріплення фінансово-економічних заходів.

До економічних методів можливі віднести, зокрема, такі: «орієнтовне планування; регулюється державою; грошово-кредитна та фінансова політика; конкурентна політика; вплив на ринкове ціноутворення; політика даних; економічний стимул» [127, с. 389].

Спеціальним найкращим методом реалізації сучасної ефективної антикорупційної політики є економічне стимулювання добровільної праці державних службовців та інших посадових осіб органів державної влади, державних підприємств, установ, організацій, що здійснюють оплату праці, соціальних пакетів, що передбачають часткову участь від прибутку (у разі, якщо буде розпочато про закупівлю державної компанії) також.

Таким чином, за повідомленнями ЗМІ, зарплата генерального директора дороги ПАТ «Укрзаліниця» В. Балчуна у відповідності до умов контракту складала 463 тис. грн. на місяць [144], що за задумом Українського уряду, скоріше за все, було спрямоване саме на зменшення корупційних ризиків та стимулювання захисту державних та громадських інтересів

шляхом прямого економічного стимулювання державних менеджерів найвищого (стратегічного) рівня.

На порядку денному впроваджуються правильні методи реалізації антикорупційної політики, визнаючи, що прискорене впровадження нормативно-правової діяльності.

Правильні методи реалізації антикорупційної політики є основою для використання застарілих методів правового регулювання за умови права правонаступника. Що стосується норми щодо переваги переходу, необхідно забезпечити дотримання вищезазначених прав для задоволення необхідних потреб.

Загалом можна відзначити такі методи протидії корупції за їх рівнем: а) загальнодержавні - розроблення та реалізація законів та підзаконних актів; б) відомчі - розробка та реалізація актів міністерств та інших органів державної влади; в) внутрішні - реалізуються в межах державних і комунальних підприємств, установ, організацій.

Соціально-психологічні методи реалізації антикорупційної політики держав створюють себе способами, що ґрунтуються на використанні об'єктивних економічних закономірностей соціального розвитку. При цьому теоретично можливі до застосування такі методи: рухливі правові культури та призупинення правового суверенітету; правове виховання; удосконалення морально-етичного якостей посадових осіб органу публічно влади; підвищена громадська антикорупційна активність; втручання великомасштабних організацій у сферу боротьби з корупцією; покращення соціально-побутових умов життя в суспільстві; рухомий керівник професійної служби державних службовців та публічного органу в цілому; формування позитивних морально-психологічних інститутів в органах державного управління; забезпечена нормативно встановленим правилом моральної поведінки посадових осіб; створення позитивного іміджу держави та державних установ в ЗМІ; підвищений рівень моральної відповідальності посадових осіб органів - суб'єктів протидії корупції.

У цілому, варто визначити доцільність та необхідність комплексного застосування адміністративних, правових, економічних та соціально-психологічних методів реалізації антикорупційної політики в сучасному державному управлінні, внаслідок чого цілісне розуміння та застосування всіх можливих практичних можливостей проти корупції можуть призвести до створення дієвої, ефективної моделі антикорупційної діяльності.

Водночас, не враховуючи існування цілої системи форм та методів реалізації антикорупційної політики та їх забезпечення чинним антикорупційним законодавством, постійний розвиток громадських відносин спонукає до пошуку нових перспективних видів, які ще остаточно не формуються у вітчизняній адміністративно-правовій теорії та практиці.

На наш погляд, у сучасних умовах інформатизації суспільства, імплементації світового досвіду електронного обігу, посилення громадського контролю у сфері протидії корупції принципово новою формою реалізації антикорупційної політики, яка потребує розроблення та прийняття окремого законодавства, має стати електронне урядування, під яким сучасні дослідники розуміють форму організації державного управління, що сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян. Іншими словами, за вдалим визначенням Х. Морозової, «інформаційний обмін між органами державної влади і громадянами здійснюється з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій, трансформованих для державних організацій, ідей електронного бізнесу, в якому уряд також є різновидом корпоративного користувача інформаційних технологій» [145, с. 7]. Реалізація антикорупційної політики у формі електронного урядування передбачає формування специфічного практичного способу, який можна визначити як електронно-інтерактивний метод реалізації антикорупційної політики держави.

Електронно-інтерактивний метод в антикорупційній діяльності, як показує позитивний світовий досвід, може успішно застосовуватися на різних рівнях, а саме:

«1. G2C (government to citizens) або «Уряд – громадянам», тобто організація зворотного зв'язку з громадянами. Із введенням таких систем громадяни зможуть набагато менше стояти в чергах за типовою інформацією, довідками і формами, заощаджуючи при цьому власні ресурси, а бюджетні витрати на адміністрування типових процедур пропорційно зменшуються, так само як і зменшуються корупційні ризики у процесі видачі довідок та форм завдяки комп'ютеризації цієї публічно-владної функції.

2. C2E (government to employees) або «Уряд – службовцям», тобто відносини уряду з чиновниками або службовцями, автоматизація процесів співпраці урядової системи з чиновниками на місцях.

3. G2B (government to business), тобто відносини державних органів та бізнесу, автоматизація податкових виплат, проведення електронних тендерів на постачання продукції, що суттєво знижує корупційні ризики, які існують при податковому та закупівельному адмініструванні суб'єктивного характеру.

4. G2G (government to government), або «Уряд – уряду», тобто автоматизація відносин і документообігу між відомствами, спрямована на виконання таких завдань: 1) керування роботою державного апарату; 2) координація діяльності регіональних управлінь і територіальних підрозділів; 3) ведення внутрішнього діловодства» [145, с. 7-8].

Як вбачається, електронне урядування як форма реалізації антикорупційної політики та електронно-інтерактивний метод як практичний спосіб її реалізації мають бути належним чином розкриті, деталізовані та унормовані шляхом прийняття спеціального закону про електронне урядування, окремий розділ якого доцільно передбачити для регулювання процесу електронного урядування в антикорупційній сфері.

В цілому, проаналізувавши адміністративно-правові форми та методи реалізації антикорупційної політики в Україні, визначивши їх співвідношення

та шляхи подальшого удосконалення, можна дійти до таких найважливіших висновків: а) форми реалізації антикорупційної політики, як певної встановленої у суспільстві моделі здійснення державного управління у сфері протидії корупції, є комплексними адміністративно-правовими категоріями, що об'єднують як вид публічно-владної діяльності, так і ті управлінські акти, що втілюють рішення та дії уповноважених суб'єктів протидії корупції; б) можна визначити чотири основні форми реалізації антикорупційної політики, існування яких впливає з чинного антикорупційного законодавства: нормативно-правова, ненормативно-правова, організаційна, матеріально-технічна; в) методи реалізації антикорупційної політики слід розуміти як способи практичної реалізації суб'єктами антикорупційної політики своїх нормативно визначених повноважень у сфері протидії корупції; г) можна виокремити такі найважливіші, ключові групи методів, що у сукупності та діалектичній єдності складають методологію реалізації державою її антикорупційної функції: 1) адміністративні методи; 2) економічні методи; 3) правові методи; 4) соціально-психологічні методи; д) електронне урядування, як перспективна форма практичної реалізації антикорупційної політики та електронно-інтерактивний метод, мають бути належним чином розкриті, деталізовані та унормовані шляхом прийняття спеціального закону про електронне урядування, окремий розділ якого доцільно передбачити для регулювання процесу електронного урядування в антикорупційній сфері.

Серед організаційних засобів забезпечення реалізації державної антикорупційної політики слід окремо відзначити також системно-структурні й організаційні інновації, що впроваджуються в органах публічної влади, і є сферою відповідальності вищого керівництва, які потребують специфічних методів діагностики й аналізу. При цьому на сучасному етапі проблема підвищення ефективності управління у сфері протидії корупції не може бути успішно розв'язана тільки на рівні робочих місць. Системні й організаційні інновації повинні мати комплексний характер і бути спрямовані на

вдосконалення функціонування як усієї системи органів, так і їх структурних підрозділів, а це, у свою чергу, потребує попередньої оцінки таких змін з урахуванням останніх досягнень гуманітарних та прикладних наук та залученням фахівців-науковців до процесів прогнозування та планування антикорупційних заходів в державних органах та органах місцевого самоврядування.

Одним із організаційних способів підвищення ефективності діяльності органів публічної влади щодо протидії корупції є функціональні обстеження за різними критеріями. Наприклад, з метою оцінки вартості найпридатніших механізмів надання недорогих, гнучких і стабільних послуг у 1998 р. органи місцевого управління м. Вінніпега (Канада) створили спеціальний комітет для проведення індивідуальних обстежень, у яких було використано програмний пакет моделювання ділових процесів [184, с. 35]. Особливо важливою є широка публічність, оскільки населення має інформуватися про результати обстеження, про заходи, які здійснюються для підвищення ефективності управління, про наслідки й перспективи системного і структурного реформування відповідних інститутів, що є гарантією відсутності корупційної складової у процесі впровадження результатів вказаних досліджень до повсякденної управлінської та правозастосовної практики.

Спеціальні організаційні засоби та гарантії реалізації державної антикорупційної політики є специфічними та стосуються виключно спеціально створених для протидії корупції державних інститутів.

У цьому контексті слід зазначити, що ключовою гарантією ефективної протидії корупції в Україні має стати створення у відповідності до принципу спеціалізації антикорупційних судів для розгляду справ про корупційні правопорушення, оскільки існуюча система підсудності вказаної категорії справ загальним судам призводить до організаційної неспроможності судів ефективно здійснювати судочинство.

Так, за повідомленнями у ЗМІ, «суди часто необґрунтовано відкладають розгляд справ про корупційні правопорушення. Зокрема, 40 % справ, переданих до судів НАБУ, залишаються без розгляду від 4 до 12 місяців» [185], що пояснюється, на наш погляд, перш за все, значним перенавантаженням суддів з інших кримінальних, цивільних справ та справ про адміністративні правопорушення.

«На підтримку подібних міркувань можна навести кілька прикладів найбільш резонансних справ, що були передані НАБУ до судів.

По-перше, це справа колишнього військового прокурора АТО К. Кулика, який звинувачується у незаконному збагаченні на суму у 2,6 млн. грн. Дана справа очікувала судового розгляду протягом п'яти місяців, оскільки знаходиться на розгляді Голосіївського суду м. Києва, в якому на сьогодні мають повноваження лише чотири судді, а тому слухання відкладається систематично з перервами по кілька місяців.

По-друге, можна навести як приклад недосконалої організації протидії корупції перебіг справи Р. Насирова, відстороненого від виконання обов'язків голови Державної фіскальної служби, який підозрюється у нанесенні державі збитків на суму 2 млрд. грн. по т.з. «справі «Укргазвидобування», пов'язаній з народним депутатом України О. Онищенком. Ця справа досі не передана до суду, хоча того часу, що триває слідство, могло бути цілком достатньо для належної та своєчасної реалізації процесуальних дій.

По-третє, яскравим прикладом організаційної недбалості є справа В. Сивака, директора Запорізького титаномагнієвого комбінату, якого підозрюють у розкраданні 490 млн. грн. Ця справа через помилку Спеціалізованої антикорупційної прокуратури була передана до Печерського суду м. Києва замість одного з районних судів м. Запоріжжя, а Печерський суд, у свою чергу, був нездатний до прийняття рішення про передання справи за підсудністю протягом більше ніж півроку, тобто за фактом навіть підготовче засідання з цієї справи досі не відбулося.

По-четверте, можна навести приклад справи судді О. Бурана, обвинуваченого у хабарництві на суму 500 тис. грн. Справу було передано до суду у липні 2016 р., і з того часу двічі змінювалася колегія судів, внаслідок чого буде вирішуватися питання про розгляд справи з початку новою колегією вже після проведених до того 27 судових засідань, протягом яких, обговорювався, в першу чергу, запобіжний захід, а не сутність справи. Отже, у даному випадку можна констатувати небажання багатьох суддів загальних судів розглядати справи про корупційні злочини, в скоєнні яких підозрюються їх колеги, що також слід розглядати як зайвий аргумент на користь ідеї створення спеціалізованої незалежної системи антикорупційних судів з особливим порядком призначення та обрання суддів до таких судів, враховуючи важливість забезпечення невідворотності покарання за корупційні правопорушення у сучасних умовах формування новітньої антикорупційної політики України.

По-п'яте, ще однією такою справою є справа про розкрадання коштів ПАТ «Одеський припортовий завод» через закупівлю природного газу за завищеною ціною на 205 млн. грн. У наведеному випадку спочатку Шевченківський районний суд м. Києва відмовився розглядати клопотання прокурора про обрання обвинуваченим запобіжного заходу та відсторонення їх на час судового розгляду від посад, а потім почав відкладати розгляд справи на кілька місяців і зробив слухання закритими виключно на підставі клопотань захисту» [185].

Усі наведені приклади свідчать про необхідність та своєчасність створення антикорупційних судів для належного організаційного забезпечення та гарантування якісного відправлення правосуддя як важливого елемента реалізації антикорупційної політики в Україні.

Слід зазначити і про те, що проблема кадрового забезпечення є загальною для усіх органів публічної влади України, наділених антикорупційними функціями.

Так, за слушним твердженням Ю. П. Дмитренка, «ефективна діяльність будь-якого відомства, його структурних підрозділів залежить від якісного складу співробітників, їх професійності, особистих якостей, зокрема, комунікабельності. Робота з кадрами вимагає від керівників знань не лише норм чинного законодавства, а й основ психології, педагогіки тощо. На сьогодні одне із важливих завдань керівників установ та їх підрозділів у правоохоронних органах – це комплектування співробітниками-фахівцями (кадрами), які були б спроможні виконувати покладені чинним законодавством завдання із забезпечення правопорядку та державної безпеки України» [186, с. 13].

Під кадровою політикою у правоохоронній системі, як елементом антикорупційної політики держави, Ю. П. Дмитренко розуміє «систему організаційно-правових заходів щодо вироблення механізму ефективного кадрового забезпечення підрозділів правоохоронних органів, шляхом комплектування вакантних посад висококваліфікованими, психологічно стійкими, високоморальними, мотивованими фахівцями відповідно до напрямку діяльності, які здатні на професійному рівні відповідно до покладених на них завдань, згідно з чинним законодавством, забезпечити їх ефективну діяльність» [186, с. 14].

Разом з тим, на практиці, у сучасному українському суспільстві перехідного типу досить часто «професійно успішними» є державні службовці, яких досить вдало охарактеризувала М. Кашина, «виокремивши такі особисті риси: має реальну владу, позбавлений зовнішнього контролю; підтримує зв'язки з «потрібними» людьми, відданий команді; певною мірою (не до криміналу) корумпований, ставить особисті інтереси вище від державних, у тому числі внаслідок відсутності останніх; власністю не володіє, але своє місце в системі влади розглядає як засіб виробництва і капіталу; бюрократ, уміє особисту відповідальність перетворити на безособистісну відповідальність циркуляра або наказу; держслужбу не

розглядає як одночасно можливий вид діяльності, за вдало складених обставин схильний до переходу в велику політику або бізнес» [195, с. 212].

Для того, щоб змінити вказані характеристики сучасного державного службовця на користь першочергового служіння суспільним і державним інтересам, а не особистій користі, що і є фундаментом будь-яких корупційних діянь у системі публічної влади, на погляд В. М. Олуйка, «необхідно здійснити осучаснення і збагачення системного, програмно-цільового підходу до кадрового забезпечення державного апарату, що зумовлений самою послідовністю включення людини у сферу професіоналізації державної служби, проходження нею визначених етапів індивідуальної професіоналізації (добір, адаптація, професійно-кваліфікаційне і службове просування тощо), що створить нові можливості більш раціонально використовувати здібності службовця, розкрити його як особистість, яка прагне оновлення змісту і характеру своєї праці, професіоналізації на сучасному рівні згідно з вимогами до займаної посади, її реальних функцій» [196, с. 320].

Особливо важливим у цьому сенсі, як вбачається, є впровадження системної та послідовної політики щодо добору кадрів на державну службу, оскільки саме від «людського фактору» значною мірою залежить рівень корупції та можливість реалізації профілактичних (позитивних) антикорупційних заходів, зокрема через систему відкритих, справедливих та достатньо складних конкурсів на відповідні публічно-владні посади.

До організаційних заходів у сфері якісного кадрового забезпечення інститутів публічної влади, що вже впроваджені згідно чинному українському законодавству, слід віднести, серед інших, «запровадження реєстру державних посад, систему кваліфікаційно-посадових вимог, атестації, конкурсів, кваліфікаційних іспитів тощо» [197, с. 84].

Основною метою вказаних заходів з відбору якісних кадрів на державну службу є фільтрація фахово неспроможних та випадкових людей, які, на наш погляд, психологічно найбільше схильні до корупційних діянь,

розуміючи тимчасовість та певну нелогічність свого перебування на тій чи іншій посаді.

Водночас досить гостро у сучасних умовах постає проблема необхідності постійного підвищення кваліфікації державних службовців, у тому числі – через проведення семінарів з антикорупційної тематики, до чого слід активно долучати досвідчених практиків – співробітників правоохоронних органів, науковців, авторитетних громадських діячів, які спеціалізуються на питаннях протидії корупції у суспільстві. Такі семінари можна організовувати як за місцем служби, так і на базі науково-дослідних та освітніх установ з урахуванням усіх нормативно встановлених вимог до післядипломного навчання державних службовців та з використанням якісних навчально-методичних посібників і залученням висококваліфікованих науково-педагогічних кадрів.

В адміністративно-правовій науці та теорії державного управління також вказують на необхідність проведення інвентаризації кадрового потенціалу держави [196, с. 322; 198, с. 249; 199, с. 44; 200, с. 82], що є необхідною передумовою розроблення державної стратегії і тактики активізації «людського фактору» на професійно-кваліфікаційному, особистісному, мотиваційному рівнях, адже виключно високопрофесійний, матеріально, морально і кар'єрно мотивований службовець з позитивними особистісними якостями може успішно протистояти корупційним ризикам, розуміючи повною мірою своє справжнє призначення та мету діяльності.

Разом з тим, необхідно вказати і основні причини, що зменшують організаційно-функціональну ефективність реалізації антикорупційної політики на різних її рівнях у суспільстві в цілому, а не тільки в межах спеціальних антикорупційних інститутів держави, адже антикорупційна політика може бути ефективно забезпечена виключно за умови комплексного, всеохоплюючого створення належних уніфікованих вимог до організації суспільної життєдіяльності і, зокрема, процесу державного управління.

Серед них можна виокремити наступні: «а) низька фінансова забезпеченість окремих органів публічної влади (особливо на місцевому рівні) для виконання закріплених за ними функцій і повноважень; б) суперечливість законодавства, безсистемність підзаконного регулювання відносин в антикорупційній сфері; в) жорсткість і надмірна деталізованість законодавства, що обмежує дію принципу автономії й не дозволяє застосовувати найбільш продуктивні моделі організаційних структур; г) низька правова культура громадян (толерантність до корупційних проявів та невміння користуватися способами захисту своїх прав від корупційних правопорушень); д) пасивність населення, відсутність постійного діалогу спеціальних антикорупційних органів з громадянським суспільством, зокрема антикорупційними громадськими організаціями; е) низький рівень кваліфікації певної частини працівників органів публічної влади; є) застосування у системі державної влади переважно старих методів управління й невміння користуватися новими (стратегічного планування, програмно-цільовими методами та ін.); ж) відсутність спеціальних антикорупційних судів, що в організаційному плані суттєво посилює б можливості належної реалізації антикорупційної політики».

Отже, виходячи з подібних проблем, основними напрямками підвищення організаційної ефективності діяльності органів публічної влади як суб'єктів реалізації державної антикорупційної політики є, зокрема:

а) удосконалення правового регулювання структури й функцій органів і посадових осіб публічної влади, адже протидія корупції у владних інститутах є основним та визначальним напрямом державної антикорупційної політики;

б) скорочення можливості органів публічної влади у дискреційному (довільному) порядку надавати пільги окремим суб'єктам правових відносин;

в) створення сприятливого інвестиційного клімату у суспільстві, за якого суб'єктам господарювання буде не вигідно та не потрібно вдаватися до тих чи інших корупційних дій;

г) забезпечення широкої участі громадських організацій в експертизі нормативно-правових актів різного рівня на предмет їх корупціогенності, зважаючи на те, що абсолютна більшість потенційних корупційних ризиків формується ще на стадії розробки та ухвалення законів і підзаконних актів;

д) наявність ефективного судового захисту законних інтересів фізичних і юридичних осіб, а також держави, у тому числі – належне функціонування адміністративної юстиції.

Таким чином організаційний механізм забезпечення та гарантування належної реалізації антикорупційної політики сучасної правової держави становить собою сукупність цілей, принципів, функцій, повноважень, форм і методів впливу на діяльність органів публічної влади з метою підвищення реальних можливостей захисту законних інтересів громадян, юридичних осіб, держави від корупційних правопорушень, які спричиняють негативний вплив на відповідні суспільні відносини.

Виходячи з подібного підходу, можна стверджувати, що організаційні інновації в антикорупційній діяльності інститутів публічної влади повинні мати комплексний характер і бути спрямовані на вдосконалення функціонування цілісного антикорупційного механізму держави через належне організаційне забезпечення на усіх рівнях реалізації конкретних антикорупційних заходів.

Підсумовуючи проведене комплексне дослідження організаційних засобів забезпечення та гарантій реалізації антикорупційної політики в Україні, можна дійти до таких найважливіших висновків: а) можна виокремити дві найбільш широкі групи організаційних засобів та гарантій реалізації антикорупційної політики у сучасній правовій, демократичній, соціальній державі – загальні та спеціальні. До загальних організаційних засобів та гарантій відносяться такі засоби та гарантії, що є спільними для усього процесу державного управління та функціонування публічної влади в цілому, а до спеціальних – ті, що передбачені антикорупційним законодавством щодо забезпечення профільної діяльності суб'єктів протидії

корупції з урахуванням предмету, завдань та мети протидії корупції як комплексної соціально-юридичної категорії; б) серед загальних організаційних засобів та гарантій належної реалізації державної антикорупційної політики ключове місце посідає демократизм державного управління як форма організації суспільного життя та спосіб суспільної життєдіяльності у будь-яких її сферах та напрямках; в) під організаційною ефективністю реалізації антикорупційної політики у демократичній державі слід розуміти результат, зіставлений з витратами на його досягнення, з чого випливає, наприклад, необхідність періодичного проведення незалежного аудиту (у тому числі – фінансового) спеціальних антикорупційних органів, перш за все, таких, як НАБУ та НАЗК з публічним інформуванням громадянського суспільства про результати таких перевірок, а основним предметом аудиту має бути співставлення ефективності діяльності антикорупційних органів (у тому числі, із урахуванням суми повернутих до державного бюджету коштів) з витратами на матеріально-технічне забезпечення їх функціонування та виплату заробітної плати й інших встановлених законодавством платежів їх штатним співробітникам; г) системні й організаційні інновації повинні мати комплексний характер і бути спрямовані на вдосконалення функціонування як усієї системи органів, так і їх структурних підрозділів, а це, у свою чергу, потребує попередньої оцінки таких змін з урахуванням останніх досягнень гуманітарних та прикладних наук та залученням фахівців-науковців до процесів прогнозування та планування антикорупційних заходів в державних органах та органах місцевого самоврядування; д) для забезпечення належного рівня проведення антикорупційних експертиз нормативно-правових актів України необхідно сформувати незалежний колегіальний орган – Національну комісію антикорупційних експертиз, у якому 50 відсотків членів обиралися б за відкритим конкурсом (за умови формування конкурсної комісії з числа представників громадських антикорупційних організацій), а 50 відсотків – призначалися пропорційно Верховною Радою України, Президентом України

та Кабінетом Міністрів України з числа громадян України, які мають вищу юридичну або економічну освіту, а також стаж роботи та значні досягнення у науковій, науково-педагогічній або управлінській сфері. При цьому статус такого органу має визначатися спеціальним законом, а його голова – обиратися самою комісією з числа її членів. Строк повноважень такого органу має складати п'ять років з можливістю подальшого переобрання за тією самою відкритою та прозорою процедурою, яка застосовується при першому обранні. Рішення комісії про ознаки корупційності мають бути обов'язковими для повторного розгляду проекту нормативно-правового акту, та зобов'язувати відповідні органи до надання комісії мотивованої відповіді щодо результатів такого розгляду; є) з метою підвищення якості антикорупційних розслідувань доцільно було б ввести спеціалізацію детективів НАБУ за конкретними напрямками корупційних правопорушень – політичним, економічним, бюджетно-фінансовим, податковим, правоохоронним тощо, з чітким закріпленням у штатному розписі НАБУ посадової спеціалізації за категоріями справ щодо кожного співробітника з урахуванням попереднього досвіду відповідних кандидатів на посаду для визначення оптимальної з організаційно-правової точки зору спеціалізації.

Висновки до розділу 3

Показано наявність цілого комплексу форм реалізації антикорупційної політики держави, але найважливішими та визначальними формами є нормативно-правова та ненормативно-правова, оскільки саме в означених формах держава встановлює засади протидії корупції та здійснює застосування норм чинного антикорупційного законодавства у конкретних індивідуально визначених правових відносинах.

Визначено, що з метою підвищення якості антикорупційних розслідувань доцільно було б ввести спеціалізацію детективів НАБУ за

конкретними напрямками корупційних правопорушень – політичним, економічним, бюджетно-фінансовим, податковим, правоохоронним тощо, з чітким закріпленням у штатному розписі НАБУ посадової спеціалізації за категоріями справ щодо кожного співробітника з урахуванням попереднього досвіду відповідних кандидатів на посаду для визначення оптимальної з організаційно-правової точки зору спеціалізації.

ВИСНОВКИ

1. Антикорупційну політику можна визначити як особливий різновид державної політики, що системно та комплексно здійснюється шляхом цілеспрямованої, вольової діяльності належних суб'єктів виключно на підставі чинного законодавства з метою протидії корупції як негативному соціальному явищу і полягає у впровадженні конкретних заходів впливу на об'єкти правових відносин у суспільстві, створенні нормативних актів, проведенні організаційних заходів, спрямованих на реалізацію антикорупційної функції держави.

2. Підсумковим теоретико-методологічним та науково-практичним результатом проведеного комплексного аналізу системи принципів реалізації антикорупційної політики у сучасних умовах розбудови правової держави є формування доктринального розуміння особливого, системоутворюючого значення таких принципів, як законність, верховенство права, об'єктивність, першочерговість забезпечення прав та свобод людини і громадянина та публічність реалізації заходів антикорупційної політики.

3. Під правовим регулюванням реалізації державної антикорупційної політики слід розуміти сукупність норм, принципів та механізмів реалізації антикорупційної політики, спрямованих на протидію корупції у сфері публічно-владних відносин, у тому числі – державної служби, діяльності органів державної виконавчої влади та місцевого самоврядування, а також норми, що встановлюють відповідальність за корупційні правопорушення та процедуру її застосування.

4. З точки зору підвищення якості законодавчого регулювання реалізації державної антикорупційної політики корисним кроком було б розроблення та прийняття єдиного законодавчого акту, що об'єднав би норми різних галузей права про механізми протидії корупції та діяльність уповноважених суб'єктів – Антикорупційного кодексу України, що дасть змогу усунути дублювання повноважень суб'єктів реалізації антикорупційної політики та прогалини у

регулюванні застосування антикорупційних механізмів, створить умови для однакового розуміння антикорупційних норм, вирішить колізійні питання щодо співвідношення деяких корупційних адміністративних правопорушень та кримінальних злочинів, затвердить єдину міжгалузеву термінологію протидії корупції тощо, що позитивно вплине, у тому числі, на забезпечення однакового застосування антикорупційного законодавства судами України при практичному вирішенні відповідних юридичних справ.

5. Існує наявність цілого комплексу форм реалізації антикорупційної політики держави, але найважливішими та визначальними формами є нормативно-правова та ненормативно-правова, оскільки саме в означених формах держава встановлює засади протидії корупції та здійснює застосування норм чинного антикорупційного законодавства у конкретних індивідуально визначених правових відносинах.

6. З метою підвищення якості антикорупційних розслідувань доцільно було б ввести спеціалізацію детективів НАБУ за конкретними напрямками корупційних правопорушень – політичним, економічним, бюджетно-фінансовим, податковим, правоохоронним тощо, з чітким закріпленням у штатному розписі НАБУ посадової спеціалізації за категоріями справ щодо кожного співробітника з урахуванням попереднього досвіду відповідних кандидатів на посаду для визначення оптимальної з організаційно-правової точки зору спеціалізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Большая актуальная политическая энциклопедия / под общ. ред. А. Белякова и О. Матвейчева. – М. : Эксмо, 2009. – 412 с.
2. Краткий словарь-гlossарий по политологии / А. Болдонов, Т. Башинова, Е. Тармаханов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.politike.ru/dictionary/437/word/politika#a1>.
3. Бутенко А. П. Сравнительная политология в терминах и понятиях : учеб. пособ. / А. П. Бутенко, А. В. Миронов. – М. : НОУ, 1998. – 411 с.
4. Политология : Словарь-справочник / М. А. Василик, М. С. Вершинин и др. – М. : Гардарики, 2001. – 328 с.
5. Тертичка В. В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні / В. В. Тертичка. – К. : Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2002. – 750 с.
6. Політика, право і влада в контексті трансформаційних процесів в Україні : моногр. / І. О. Кресіна, А. С. Матвієнко, Н. М. Оніщенко та ін. ; за ред. І. О. Кресіної. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2006. – 304 с.
7. Андріяш В. І. Державна політика: концептуальні аспекти визначення / В. І. Андріяш // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2013. – № 9 [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=626>.
8. Економічний розвиток і державна політика : навч. посіб. / Ю. Бажал, О. Кілієвич, О. Мертенс та ін. ; за заг. ред Ю. Єханурова, І. Розпутенка. – К. : Вид-во УАДУ, 2001. – 480 с.
9. Конституція України від 28 червня 1996 р. : Офіційне видання. – К. : М-во юстиції України, 2006. – 106 с.
10. Романов В. Є. Державна політика: аналіз та механізми її впровадження / В. Є. Романов, О. М. Рудік, Т. М. Брус. – Дніпропетр. : ДРІДУ НАДУ, 2003. – 72 с.

11. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления : курс лекций / Г. В. Атаманчук. – М. : Юрид. лит., 1997. – 400 с.
12. Поппер К. Открытое общество и его враги : пер. с англ. / К. Поппер. – М., 1992. – Т. 2. – 528 с.
13. Великий енциклопедичний юридичний словник / за ред. Ю. С. Шемшученка. – К. : Юридична думка, 2007. – 992 с.
14. Скакун О. Ф. Теория государства и права : учеб. / О. Ф. Скакун. – Харьков : Консум, 2000. – 691 с.
15. Подопригора А. А. Основы римского гражданского права : учеб. пособ. для студентов юрид. вузов и фак-в / А. А. Подопригора – 2-е изд., перераб. – К. : Вентури, 1995. – 288 с.
16. Валюшко І. В. Антикорупційна політика : концептуальні підходи / І. В. Валюшко // Стратегічні пріоритети. – 2013. – № 4. – С. 101-105.
17. Мироненко О. М. Історія вчень про державу і право / О. М. Мироненко, В. П. Горбатенко. – К. : Академія, 2010. – 456 с.
18. Себайн Джордж Г. Історія політичної думки / Джордж Г. Себайн, Томас Л. Торсон. – К., 1997. – 838 с.
19. Роль международных организаций в борьбе с коррупцией [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://supcourt.kz/rus/sudebnaya_sistema/nusd/sd.htm.
20. Ліпкан В. А. Національна і міжнародна безпека / В. А. Ліпкан, О. С. Ліпкан. – вид. 2-е, доп. і перероб. – К. : «ТЕКСТ», 2008. – 400 с.
21. Атаманчук Г. В. Государственное управление: проблемы методологии и правового исследования / Г. В. Атаманчук. – М., 1975. – 239 с.
22. Єрмолін В. До питання про співвіднесеність понять виконавча влада і державне управління / В. Єрмолін // Право України. – 2003. – № 9. – С. 25-31.
23. Адміністративне право України / за ред. Ю. П. Битяка. – Х., 2001. – 528 с.

24. Овсянко Д. М. Административное право / Д. М. Овсянко. – М., 1995. – 303 с.
25. Скрипнюк О. В. Правове забезпечення прав і свобод людини та громадянина в процесі реалізації державного управління / О. В. Скрипнюк // Право України. – 2007. – № 4. – С. 3-8.
26. Цветков В. В. Питання розвитку науки управління і вдосконалення управлінської діяльності / В. В. Цветков // Правова держава. – К., 1999. – Вип. 10. – С. 72-87.
27. Общая теория права : Курс лекций / Под ред. В. К. Бабаева. – Н. Новгород, 1993. – 544 с.
28. Роуз-Аккерман С. Коррупция и государство. Причины, следствия, реформы / С. Роуз-Аккерман. – Санкт-Петербург : Логос, 2010. – 356 с.
29. Добродумов П. Антикрупционная политика как функция государства / П. Добродумов // Предпринимательство, хозяйство и право. – 2007. – № 9. – С. 54-58.
30. Идрисова С. З. Понятие и правовая сущность антикрупционной политики / С. З. Идрисова // Экономика и право. – 2012. – № 4. – С. 30-39.
31. Словарь иностранных слов. – 18-е изд., стер. – М. : Рус. яз., 1989. – 624 с.
32. Новый иллюстрированный энциклопедический словарь / ред. кол. : В. И. Бородулин, А. П. Горкин, А. А. Гусев, Н. М. Ланда и др. – М. : Большая Российская энцикл., 1999. – 912 с.
33. Адміністративне право України. Академічний курс : підруч. : у двох томах : Том 1. Загальна частина / ред. колегія : В. Б. Авер'янов (голова). – К. : Юридична думка, 2004. – 584 с.
34. Галлиган Д., Полянский В. И., Стариков Ю. Н. Административное право: история развития и основные современные концепции / Д. Галлиган и др. – М. : Юристъ, 2002. – 410 с.
35. Коренев А. П. Принципы современного административного права / А. П. Коренев // Правоведение. – 1967. – № 3. – С. 72-78.

36. Юсупов В. А. Теория административного права / В. А. Юсупов. – М. : Юрид. лит., 1985. – 160 с.
37. Тихомиров Ю. А. Курс административного права и процесса / Ю. А. Тихомиров. – М. : Юрикомцентр, 1998. – 798 с.
38. Битяк Ю. П. Адміністративне право України : Підручник / Ю. П. Битяк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ebk.net.ua/Book/law/bityak_admpu/part1/109.htm
39. Бахрах Д. Н. Административное право / Д. Н. Бахрах. – М., 1996. – 368 с.
40. Административное право / под ред. Ю. М. Козлова, Л. П. Попова. – М., 1999. – 320 с.
41. Михайленко П. П. Значение принципа законности и его обеспечение при расследовании преступлений / П. П. Михайленко // Проблемы борьбы с коррупцией и организованной преступностью / НДІ «Проблемы человека». – К., 1998. – С. 306–310.
42. Словарь административного права. – М. : Фонд «Правовая культура», 1999. – 320 с.
43. Конституційні права, свободи і обов'язки людини і громадянина в Україні / за ред. академіка НАН України Ю. С. Шемшученка. – К. : Юридична думка, 2008. – 252 с.
44. Європейські правові стандарти та їх імплементація в українське законодавство / за ред. академіка НАПрН України О. В. Зайчука. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2013. – 546 с.
45. Сервецький І. В. Боротьба з організованою злочинністю та корупцією в Україні – умови розвитку економічних відносин і теоретичних аспектів / І. В. Сервецький // Економіка України: реалії, перспективи розвитку ринкових відносин : аналітичні розробки, пропозиції науковців та практичних працівників. – Т. 20. – К., 2000. – С. 682-689.
46. Шевченко О. В. Основні принципи протидії корупції / О. В. Шевченко // Вісник Вищої ради юстиції. – 2011. – № 1. – С. 129-133.

47. Корнієнко М. В. Проблеми боротьби з корупцією та шляхи їх розв'язання / М. В. Корнієнко // Науковий вісник НАВС України. Науково-теоретичний журнал. Частина 2. – № 1. – 2003. – С. 3-13.

48. Хропанюк В. Н. Теория государства и права : Учебное пособие / В. Н. Хропанюк ; под ред. проф. В. Г. Стрекозова. – М. : «Дабахов, Ткачев, Димов», 1995. – 336 с.

49. Халфина Р. О. Общее учение о правоотношении / Р. О. Халфина. – М. : Юрид. лит., 1974. – 352 с.

50. Юридична енциклопедія : в 6 т. / редкол. : Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К. : Видавництво «Українська енциклопедія» імені М. П. Бажана, 2002. – Т. 5. – 2002. – 672 с.

51. Теория государства и права : Курс лекций / под ред. Н. И. Матузова, А. В. Малько. – М. : Юристъ, 1997. – 672 с.

52. Теория государства и права / под общ. ред. О. В. Мартышина. – М. : Норма, 2007. – 496 с.

53. Теория государства и права / под ред. А. И. Денисова. – М. : Юрид. лит., 1967. – 672 с.

54. Федоренко В. Л. Система конституційного права України: теоретико-методологічні аспекти / В. Л. Федоренко. – К. : Ліра-К, 2009. – 580 с.

55. Мелашенко В. Ф. Основи конституційного права України : Курс лекцій / В. Ф. Мелашенко. – К., 1995. – 240 с.

56. Конституційне право України : Підруч. / за ред. В. П. Колісника та Ю. Г. Барабаша. – Х. : Право, 2008. – 416 с.

57. Фрицький О. Ф. Конституційне право України : Підручник / О. Ф. Фрицький. – К. : Юрінком Інтер, 2002. – 536 с.

58. Тодыка Ю. Н. Конституционное право Украины: отрасль права, наука, учебная дисциплина : Учебное пособие / Ю. Н. Тодыка. – Х. : «Фолио»-«Райдер», 1998. – 292 с.

59. Корчака В. М. Конституційно-правові відносини: основні наукові підходи до розуміння / В. М. Корчака // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. – 2014. – Випуск 29. – Том I. – С. 74-79.
60. Курс конституционного права Украины : ;Учебник / под ред. М. А. Баймуратова и А. В. Батанова. – Х. : Одиссей, 2008. – Т. 1 : Общая часть : Основы теории конституционного права. – 2008. – 672 с.
61. Кечекьян С. Ф. Правоотношение в социалистическом обществе / С. Ф. Кечекьян. – М., 1958. – 181 с.
62. Лучин В. О. Конституционные нормы и правоотношения / В. О. Лучин. – М. : Юристъ, 1997. – 365 с.
63. Кутафин О. Е. Предмет конституционного права / О. Е. Кутафин. – М. : Юристъ, 2001. – 448 с.
64. Сиренко В. Ф. Интересы-власть-управление / В. Ф. Сиренко. – К. : Наукова думка, 1991. – 16 с.
65. Панейко Ю. Теоретичні основи самоврядування / Ю. Панейко. – Мюнхен, 1963. – 193 с.
66. Ноздрачев А.Ф. Государственная служба : Учебник / А. Ф. Ноздрачев. – М., 1999. – 592 с.
67. Про Стратегію реформування системи державної служби в Україні : Указ Президента України від 14 квітня 2000 р. № 599 / 2000 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 16.
68. Корж І. Добір кандидатів на державну службу: порівняльний аналіз / І. Корж // Право України. – 2007. – № 3. – С. 84-85.
69. Про державну службу : Закон України від 16 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 52. – Ст. 490.
70. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 7 червня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 33. – Ст. 175.

71. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією від 27 січня 1999 р. № ETS173 : за станом на 1 серпня 2010 року [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – 5 серпня 2010. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_101

72. Котович Г. М. Загальноправова характеристика антикорупційних заходів Європейського Союзу [Електронний ресурс] / Г. М. Котович // Форум права. – 2010. – № 2. – С. 204-209.

73. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. // Відомості Верховної Ради УРСР від 18 грудня 1984 р. – № 51. – Ст. 1122.

74. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. / Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26. – Ст. 131.

75. Лист Міндоходів України від 29.07.2013 № 7692/6/99-99-10-04-02-15/2667 (щодо розміру неоподаткованого мінімуму доходів громадян при застосуванні штрафних санкцій, передбачених Кодексом України про адміністративні правопорушення) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/zakonodavstvo/podatkovye-zakonodavstvo/listi-dps/62866.html>

76. Про затвердження Порядку проведення службового розслідування стосовно осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування : Постанова Кабінету Міністрів України від 13 червня 2000 р. № 950 Відомості Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/950-2000-%D0%BF>

77. Про затвердження Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015-2017 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 265 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/265-2015-%D0%BF>

78. Кримінально-процесуальний кодекс України від 5 листопада 2012 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9-10,11-12,13. – Ст. 88.

79. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю : Закон України від 30 червня 1993 р. № 3341-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 35. – Ст. 358.

80. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення національного законодавства у відповідність із стандартами Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією : Закон України від 18 квітня 2013 р. № 221-VII (зміни до ст.ст. 354, 368, 369, 370 КК України) // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 10. – Ст. 119.

81. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реалізації державної антикорупційної політики : Закон України від 14 травня 2013 р. № 224-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 11. – Ст. 132.

82. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення : Закон України від 7 квітня 2011 р. № 3207-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 41. – Ст. 414.

83. Про затвердження Методології проведення антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів : Наказ Міністерства юстиції України від 23 червня 2010 р. № 1380/5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v1380323-10>

84. Про звернення громадян : Закон України від 2 жовтня 1996 р. № 393/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 47. – Ст. 256.

85. Інструкція про порядок обліку кримінальних та адміністративних корупційних правопорушень, затверджена спільним наказом Генеральної прокуратури, Міністерства внутрішніх справ, Служби безпеки, Міністерства доходів і зборів, Міністерства оборони і Державної судової адміністрації від 22 квітня 2013 р. № 52/394/172/71/268/60 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0020323-13>

86. Про державну службу : Закон України від 10 грудня 2015 р. № 889-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 4. – Ст. 43.

87. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13 січня 2011 р. № 2939-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 32. – Ст. 314.

88. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1699-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 46. – Ст. 2047.

89. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 49. – Ст. 2056.

90. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1698-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 47. – Ст. 2051.

91. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері державної антикорупційної політики у зв'язку з виконанням Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України : Закон України від 13 травня 2014 р. № 1261-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 28. – Ст. 937.

92. Гладун З. С. Адміністративне право України : Навч. посібник / З. С. Гладун. – Тернопіль : Карт-бланш, 2004. – 580 с.

93. Йосифович Д. І. Адміністративно-правове регулювання протидії корупції / Д. І. Йосифович // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія : Юридична. – 2015. – № 3. – С. 115-123.

94. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони, підписана 21 березня 2014 року та 27 червня 2014 року в Брюсселі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/984_011.

95. Меры против коррупции, практикуемой транснациональными и другими корпорациями, их посредниками и другими причастными к этому

сторонами : Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 15 грудня 1975 р. 3514 (XXX) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.un.org/ru/documents/ods.asp?m=A/RES/3514\(XXX\)](http://www.un.org/ru/documents/ods.asp?m=A/RES/3514(XXX))

96. Попередження злочинності та кримінальне правосуддя у контексті розвитку: реалізації та перспективи міжнародного співробітництва : Резолюція від 07 вересня 1990 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_785.

97. Клімова С. М. Організаційно-правове забезпечення сучасної антикорупційної політики : навч. посіб. / С. М. Клімова, Т. В. Ковальова. – Х., 2015. – 252 с.

98. Законознавство : навч. посіб. / О. Л. Копиленко, О. В. Богачова, С. В. Богачов. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2011. – 152 с.

99. Марчук М. П. Основні напрями державної політики щодо протидії корупції в Україні / М. П. Марчук // Молодий вчений. – 2016. – № 3. – С. 470-474.

100. Про національну поліцію України : Закон України від 02 липня 2015 р. № 580-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015.– № 63. – Ст. 2075.

101. За 10 місяців торгів PROZORRO зекономила державі понад 400 млн. грн / офіц. веб-сайт Transparency International Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ti-ukraine.org/news/oficial/5580.htm>.

102. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції від 31 жовтня 2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_c16

103. Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією від 4 листопада 1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_102

104. Конвенція про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом від 8 листопада 1990 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_029

105. До Цивільної конвенції про боротьбу з корупцією : Пояснювальна записка Комітету Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://crimecor.rada.gov.ua/komzloch/control/uk/publish/article;jsessionid=F3A149F998CA5D901366DEF8F6E8349E?art_id=49146&cat_id=46352

106. Додатковий протокол до Кримінальної конвенції про боротьбу із корупцією від 15 травня 2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_172

107. Досвід впровадження стандартів доброго врядування на місцевому рівні в Україні та інших європейських країнах : Під ред. В. С. Куйбіди, А. Ф. Ткачука, В. В. Толкованова. – К., 2010. – 317 с.

108. Петрова Г. Международно-правовые и организационные меры в борьбе с коррупцией в Европейском Союзе: границы и ориентиры / Г. Петрова // Вся Европа. – 2010. – № 3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://alleuropalux.org/?p=2516>

109. Національний Конвент України щодо ЄС. Рекомендації робочих груп / Укр. незалеж. центр політ. дослідж. / За заг. ред. В. Лупація, Ю. Тищенко. – К. : Агентство «Україна», 2013. – 92 с.

110. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.

111. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1971. – Додаток до № 50. – Ст. 375.

112. Ващук Я. В. Проблеми розмежування адміністративної і кримінальної відповідальності щодо корупційних правопорушень / Я. В. Ващук // Адміністративне право і процес. – 2012. – № 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://applaw.knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/1-1->

2012/item/38-problemy-rozmezhuвання-administratyvnoyi-i-kryminalnoyi-vidpovidalnosti-shchodo-koruptsiynykh-pravoporushen-vashchuk-ya-v

113. Податковий кодекс України від 23 грудня 2010 р. № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13, № 13-14, № 15-16, № 17. – стор. 556. – Ст. 112.

114. Податковий менеджмент : підруч. – Львів : «Магнолія 2006», 2013. – 352 с.

115. Колпаков В. К. Адміністративне право України : підруч. / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко. – К. : Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.

116. Політологія: навч. посіб. / М. П. Гетьманчук, В. К. Грищук, Я. Б. Турчин та ін.; за заг. ред. М. П. Гетьманчука. – К. : Знання, 2010. – 415 с.

117. До проблеми визначення базових понять у контексті реформування правоохоронних органів : Аналітична записка / підг. В. М. Гірич. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1153/>

118. Менеджмент : учеб. пособ. / сост. : Ивасенко А. Г. Новосибирск. – 2001. – 97 с.

119. Про затвердження Методології проведення антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів : Постанова Кабінету Міністрів України від 8 грудня 2009 р. № 1346, втратила чинність на підставі Постанови Кабінету Міністрів України №1126 від 02.11.2011 р. // Офіційний вісник України. – 2009. – № 97. – Ст. 3356.

120. Кісіль З. Р., Кісіль Р. В. Адміністративне право : навч. посіб. – 3-те вид. – К. : Алерта; ЦУЛ, 2011. – 696 с.

121. Колпаков В. К. Адміністративне право України : навч. посіб. / К. : Юрінком Інтер, 2004. – 544 с.

122. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підруч. / О. Ф. Скакун; пер. з рос. – Харків : Консум, 2001. – 656 с.

123. Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби : Постанова Кабінету Міністрів України від 25 березня 2016 р. № 246 // Офіційний вісник України. – 2016 – № 28. – Ст. 1116.

124. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 9 квітня 1999 р. № 586-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 20-21. – Ст. 190.

125. Скулиш Є. Антикоруційна політика держави та її вплив на розвиток суспільства / Є. Скулиш // Вісник Національної академії прокуратури України. – № 2. – 2011. – С. 22-27.

126. Советский энциклопедический словарь / Гл. ред. А. М. Прохоров. – 4-е изд. – М. : Сов. энциклопедия, 1989. – 1632 с.

127. Малиновський В. Я. Державне управління : Навч. посібник. – Вид. 2-ге, доп. та перероб. – К. : Атіка, 2003. – 576 с.

128. Васильев Р. Ф. Акты управления / Р. Ф. Васильев. – М. : МГУ, 1987. – 237 с.

129. Габричидзе Б. Н. Система органов государственной власти России / Б. Н. Габричидзе. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2013. – 479 с.

130. Коліушко І. Управлінські послуги – новий інститут адміністративного права / І. Коліушко, В. Тимошук // Нова влада : Зб. аналітичних матеріалів. – К. : Факт, 2000. – Т. 2. – С. 4-17.

131. Коваль Л. В. Адміністративне право: Курс лекцій / Л. В. Коваль. – К. : Вентурі, 1996. – 208 с.

132. У НАЗК відбулася робоча нарада, присвячена функціонуванню Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, зокрема практичним аспектам подання електронних декларацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nazk.gov.ua/news/u-nacionalnomu-agentstvi-z-pytan-zapobigannya-korupsiyi-vidbulas-robocha-narada-shchodo>

133. Проведено семінар щодо запобігання і протидії корупції в органах державної влади та місцевого самоврядування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sotnya-plus.info/novosti/1082-provedeno-seminar-shchodo-zapobigannya-i-protidiji-korupsiiji-v-organakh-derzhavnoji-vladi-ta-mistseвого-samovryaduvannya>

134. Белкин Р. С. История отечественной криминалистики / Р. С. Белкин. – М. : Изд. НОРМА, 1999. – 486 с.
135. Хараберюш І. Ф. Концептуальні та теоретико-прикладні засади оперативно-розшукового забезпечення протидії контрабанді в Україні / І. Ф. Хараберюш, В. Л. Ортинський, О. І. Хараберюш. – Маріуполь : ТОВ «ППНС», 2017. – 476 с.
136. Онищук Н. В. Методы государственного управления внедрением научно-технических достижений / Н. В. Онищук ; отв. ред. В. Б. Аверьянов. – К. : Наукова думка, 1990. – 96 с.
137. Совершенствование аппарата государственного управления: конституционный аспект / Под общ. ред. В. В. Цветкова. – К. : Наукова думка, 1982. – 376 с.
138. Копнин П. В. Логические основы науки / П. В. Копнин. – К., 1968. – 283 с.
139. Бачило И. Л. Информационное право / И. Л. Бачило. – М. : Юрайт, 2017. – 419 с. – Серия : Авторский учебник.
140. Колпаков В. К. Курс адміністративного права України : підручник / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко, І. Д. Пастух, В. Д. Сущенко та ін. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К. : Юрінком Інтер, 2013. – 872 с.
141. Цветков В. В. Державне управління: основні фактори ефективності (політико-правовий аспект) / В. В. Цветков. – Х. : Вид-во «Право», 1996. – 164 с.
142. Державна політика : підручник / За ред. Ю. В. Ковбасюка. – Київ : НАДУ, 2014. – 448 с.
143. Наказ ректора ДонНУ від 27 січня 2014 р. № 24/05 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.donnu.edu.ua/uk-ua/Commission%20for%20Prevention%20and%20Detection%20of%20Corruption/Pages/default.aspx>
144. Зарплата польского рокера Балчуна в «Укрзалізнице» составит 18,5 тыс. долларов в месяц [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://strana.ua/news/17390-zarplata-polskogo-rokera-balchuna-v-ukrzhaliznyce-sostavit-18-5-tys-v-mesyac.html>

145. Перший міжнародний форум з електронного урядування – «International Ukrainian E-governance Forum» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://e-gov-forum.com.ua/>

146. Морозова Х. Кращі практики електронного урядування в Україні / Х. Морозова // Громадянське суспільство. – 2016. – № 8. – С. 7-9.

147. У Комітеті з питань правової політики та правосуддя відбувся «круглий стіл» на тему: «Правовий статус нормативно-правових актів та перспективи вдосконалення його законодавчого врегулювання» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://iportal.rada.gov.ua/news/Novyny/130652.html>

148. Про нормативно-правові акти : Проект Закону України від 01.12.2010 р. №7409 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=39123

149. Картузова І. О. Адміністративно-процедурне право : навч.-метод. посібник / І. О. Картузова, А. Ю. Осадчий. – О. : Юридична література, 2008. – 288 с.

150. Тимошук В. П. Адміністративні процедури за участю громадян / В. П. Тимошук // Державне управління: проблеми адміністративної теорії та практики / За заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К. : Факт, 2003. – 384 с.

151. Кузьменко О. В. Теоретичні засади адміністративного процесу / О. В. Кузьменко. – К. : Атіка, 2005. – 358 с.

152. Кузьменко О. В. Адміністративний процес у перегляді права: автореф. дис. ... докт. юрид. наук / О. В. Кузьменко. – К. : КНУВС, 2006. – 32 с.

153. Бандурка О. М., Адміністративний процес : підручник для вищих навч. закладів / О. М. Бандурка, М. М. Тищенко. – К. : Літера ЛТД, 2001. – 336 с.

154. Польщиків В. В. Сучасне розуміння адміністративної відповідальності як форми юридичної відповідальності / В. В. Польщиків //

Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Право. – Маріуполь : МДУ, 2015. – Вип. 9-10. – С. 42-52.

155. Цивільне право України : Підручник. У 2 кн. / Київський нац. ун-т ім. Т. Г. Шевченка / За ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової. – Київ : Юрінком Інтер, 2001 р. – Кн. 1. – 861с.

156. Сурилов А. В. Теория государства и права / А. В. Сурилов. – Киев – Одесса : Вища школа, 1989. – 439 с.

157. Малейн Н. С. Имущественная ответственность в хозяйственных отношениях / Н. С. Малейн. – М. : Наука, 1968. – 207 с.

158. Опрышко В. Ф. Административная ответственность за правонарушения / В. Ф. Опрышко. – К. : О-во «Знание» УССР, 1986. – 48 с.

159. Опрышко В. Ф. Правовые основы государственного управления качеством продукции / В. Ф. Опрышко. – К. : Вища школа, 1986. – 271 с.

160. Правовая охрана окружающей природной среды в странах Восточной Европы / Под ред. В. В. Петрова. – М. : Высшая школа, 1990. – 368 с.

161. Бахрах Д. Н. Административная ответственность граждан в СССР: Учебное пособие / Д. Н. Бахрах. – Свердловск : Изд-во Уральск. ун-та, 1989. – 204 с.

162. Ямпольская Ц. А. Органы советского государственного управления в современный период / Ц. А. Ямпольская. – М. : Изд-во Академии наук СССР, 1954. – 228 с.

163. Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://corrupt.informjust.ua/>

164. Кочетова О. М. Адміністративні корупційні правопорушення та особливості їх провадження / О. М. Кочетова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://loga.gov.ua/oda/about/aparat/counteraction-corruption/corruption/publication/administrativni_korupciyni_pravoporushennya_t_a_osoblivosti_yih_provadzhennya

165. Райт Г. Державне управління : Пер. з англ. В. Івашка, О. Коваленка, С. Соколик / Г. Райт. – К. : Основи, 1994. – 191 с.
166. Аппарат государственного управления: интересы и деятельность / Отв. ред. В. Ф. Сиренко. – К. : Наукова думка, 1993. – 165 с.
167. Організація роботи регіональних ресурсних центрів з розвитку місцевої демократії : організ.-метод. реком. / А. С. Крупник. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2017. – 214 с.
168. Колпаков В. М. Теория и практика принятия управленческих решений : Учеб. пособие / В. М. Колпаков. – К. : МАУП, 2000. – 256 с.
169. Громадська експертиза діяльності органів виконавчої влади: крок за кроком / М. Лациба, О. Хмара, О. Орловський. – К. : УНЦПД, 2010. – 96 с.
170. Антикорупційна програма УДППЗ «Укрпошта» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrposhta.ua/wp-content/uploads/2012/12/1>
171. Тарнавська Н. П. Менеджмент: теорія та практика / Н. П. Тарнавська, Р. М. Пушкар. – Тернопіль : Карт-бланш, 1997. – 456 с.
172. Дзюндзюк В. Б. Ефективність діяльності публічних організацій / В. Б. Дзюндзюк. – Х. : Вид-во ХарРІ УАДУ «Магістр», 2003. – 236 с.
173. Дементьев В. В. Экономика как система власти / В. В. Дементьев. – Донецк : Каштан, 2003. – 404 с.
174. Шаров Ю. Продуктивна функція стратегічного мислення й успішність муніципального управління / Ю. Шаров // Зб. наук. пр. Укр. Акад. держ. управління при Президентіві України. – К. : УАДУ, 2002. – Вип. 1. – С. 275-283.
175. Підвищення ефективності місцевого самоврядування в Харкові на основі науково-технічного, соціально-економічного і кадрового потенціалу міста / В. А. Шумілкін, В. М. Бабаєв, В. І. Луговий та ін. – Харків : НТУ «ХП», 2003. – 400 с.
176. Цветков В. В. Адміністративна реформа – ефективність державного управління / В. В. Цветков // Часоп. Київ. ун-ту права. – 2002. – № 2. – С. 9-14.

177. Любченко П. М. Параметрична оцінка ефективності діяльності органів місцевого самоврядування / П. М. Любченко // Проблеми законності: Респ. міжвідом. наук. зб. / Відп. ред. В. Я. Тацій. – Харків : Нац. юрид. акад. України, 2005. – Вип. 71. – С. 22-31.

178. Батанов О. В. Конституційно-правовий статус територіальних громад в Україні / О. В. Батанов ; за заг. ред. В.Ф. Погорілка. – К. : Ін Юре, 2003. – 512 с.

179. Тихомиров Ю. А. Разделение властей или разделение труда? / Ю. А. Тихомиров // Советское государство и право. – 1967. – № 1. – С. 14-22.

180. Муніципальне право України : Підручник / За ред. В. Ф. Погорілка, О. Ф. Фрицького. – К. : Юрінком Інтер, 2001. – 352 с.

181. Рач В. Система підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців на шляху інтеграції України до Європейського Союзу / В. Рач // Вісник державної служби України. – 2003. – № 3. – С. 79-84.

182. Чубенко І. Зарубіжний досвід боротьби з корупцією в органах виконавчої влади / І. Чубенко // Вісник державної служби України. – 2004. – № 2. – С. 86-92.

183. Турчинов А. В. Профессионализм государственных служащих должен быть конструктивным / А. В. Турчинов // Государственная служба. – 2001. – № 3. – С. 101-112.

184. Дем'янчук О. Проблеми реформування виконавчої влади в Україні: завдання, підходи і процедури / О. Дем'янчук // Вибори та демократія. – 2005. – № 3. – С. 34-40.

185. Красносільська А. Антикоруційні судді: імітація або інституціоналізація / А. Красносільська // Дзеркало тижня. – 16 вересня 2017 р. – № 34. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dt.ua/internal/antikorupciyni-suddi-imitaciya-chi-institucionalizaciya-254234_.html.

186. Дмитренко Ю. П. Ефективна кадрова політика при формуванні правоохоронних органів як складова антикорупційної політики в Україні / Ю. П. Дмитренко // Антикорупційна політика України: сучасні проблеми забезпечення ефективності : Зб. мат. Інтернет-конференції (м. Київ, 29 травня 2015 р.). – К. : Національна академія прокуратури України, 2015. – 225 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://napu.com.ua/wp-content/uploads/pdf/konferens-29-05-2015.pdf>

187. Миколенко О. І. Теорія адміністративного процедурного права / О. І. Миколенко. – Харків : Бурун Книга, 2010. – 335 с.

188. Лагода О. С. Адміністративна процедура: теорія і практика застосування : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / О. С. Лагода. – Ірпінь, 2007. – 187 с.

189. Весельська Т. Ф. Адміністративні процедури затримання, огляду, вилучення та їх оскарження в адміністративному судочинстві : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Т. Ф. Весельська. – Київ, 2010. – 273 с.

190. Овчарук С. С. Адміністративні процедури в умовах формування правової держави: проблеми теорії та практики реалізації / С. С. Овчарук ; під заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., заслуж. юриста України В. І. Курила. – К. : НУБіП України, 2014. – 386 с.

191. Джафарова М. В. Адміністративні процедури прийняття та реалізації управлінських рішень органів внутрішніх справ у відносинах з населенням : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / М. В. Джафарова. – Х., 2008. – 20 с.

192. Дніпров О. С. Діалог органів державної виконавчої влади та громадянського суспільства / О. С. Дніпров // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки. – 2015. – № 825. – С. 26-30.

193. Коваль Р. А. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів влади : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.02

«Механізми державного управління» / Р. А. Коваль. – Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2008. – 24 с.

194. Антикорупційні програми, які надійшли на погодження та результати їх розгляду [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nazk.gov.ua/antykorporciyni-programy-yaki-nadiyshly-na-pogodzhennya-ta-rezultaty-yih-rozglyadu>

195. Кашина М. А. Кадры государственной службы: к проблеме профессионализма / М. А. Кашина // Северо-Западная академия государственной службы. Ежегодник 1999. Сб. науч. Статей / Отв. ред. В. В. Чубинский. – СПб. : Издательство СЗАГС, 2000. – С. 211-215.

196. Ситник Г. П. Національна безпека України: теорія і практика : Навч. посіб / Г. П. Ситник, В. М. Олуйко, М. П. Вавринчук ; За заг. ред. Г. П. Ситника. – Хмельницький ; Київ : Вид-во «Кондор», 2007. – 616 с.

197. Іншин М. Юридичні гарантії як фактор стабільності та підвищення ефективності службово-трудової діяльності державних службовців / М. Іншин // Право України. – 2004. – № 3. – С. 83-87.

198. Шомпол О. Державна служба в Україні, Франції та Німеччині: до питання про поняття / О. Шомпол // Суспільні реформи та становлення громадянського суспільства в Україні. – Т. 1. – К., 2001. – С. 249-253.

199. Гурне Б. Державне управління / Б. Гурне ; пер. з франц. В. Шовкуна. – К., 1993. – 165 с.

200. Корж І. Практика правового регулювання конкурсного добору кандидатів на державну службу в Сполучених Штатах Америки / І. Корж // Вісник державної служби України. – 2003. – № 3. – С. 79-84.

201. Атаманчук Г. В. Государственное управление (организационно-функциональные вопросы) : учеб. пособие / Г. В. Атаманчук. – М. : ОАО «НПО Экономика», 2000. – 302 с.

202. Богачова О. Питання антикорупційної експертизи нормативно-правових актів України / О. Богачова // Правові аспекти боротьби з корупцією: досвід України, Німеччини та Польщі / Інститут законодавства

Верховної Ради України, Мюнхенський Інститут східноєвропейського права.
– К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2011. – С. 59-62.

203. Склад Громадської ради при НАЗК [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nazk.gov.ua/gromadska-rada>